

ATEITIS

1964, RUGSĒJIS, Nr. 7

1911 — Ateitis — 1964

LIETUVIŲ KATALIKIŠKOJO JAUNIMO ŽURNALAS LITHUANIAN R-CATHOLIC YOUTH MAGAZINE

1964

RUGSĖJIS — SEPTEMBER

Nr. 7

TURINYS

Dr. V. Vygantas	161	Mūsų stovyklos:	
Gediminas Kijauskas, S.J. — Išganymo dialogas	162	Mirga Pakalniškytė — Dainavos šalies jaunos mergaitės padavimai	175
Jonas Boguta — Žmogus be šaknų	165	Daina Kojelytė — Stovyklos dienos Dainavoj	180
Adolfas Dammušis — Ateitininkijos raida gyvenimiškoje perspektyvoje	168	Dalia Jasaitytė — Įspūdžiai iš Ateitininkų Moksleivių stovyklos rytuose — Kennebunkport, Maine	181
Lilė Tumosaitė — Ecce Advenit Dominus, Ilgesys (eil.)	171	Vytautas Beleška — Dainavos prisiminimai	181
Nežinomas veiksnys	172	Kristina Galvydytė — Mano stebėjimai	182
Elena Bradūnaitė — Martin Luther King beldžiasi į Amerikos sąžinę	172	Janina Radvilaitė — Jauni draugai senų draugų stovykloj	187
Jaunuoliai ir darbas: Šiandien, Jaunuoliai ir darbas: rytoj	173	Rimas Rudys — Bendrinė studijų savaitė	183
Jonas Šoliūnas su krepšininkais po Australiją	173	Milda Pakalniškytė — Į Washingtoną	184

Viršelis — A. Kezio, S.J. nuotrauka

ATEITIS YRA MOKSLEIVIŲ ATEITININKŲ SĄJUNGOS LEIDINYS

Vyr. red.: Skirmuntas Radvila
Red. nariai: Aušrelė Skirmuntaitė, Rim-
vydas Šliažas, Elena Bradūnaitė,
Milda Pakalniškytė, Antanas Rau-
chas, Mirga Pakalniškytė, Leonas
Valaitis

Redakcijos adresas
"ATEITIS"
7216 So. California Ave.
Chicago, Ill. 60629

LITHUANIAN CATHOLIC YOUTH MAGAZINE

Published monthly, except. July and Au-
gust by the Lithuanian Catholic Youth
Association.

"ATEITIS"
5725 So. Artesian Ave.
Chicago, Illinois 60629

Prenumerata metams \$5.00
pagal JAV dol. kursą
Garbės prenumerata metams \$10.00
Subscription \$5.00 per year

Administracija:
5725 So. Artesian Ave.
Chicago, Illinois 60629

Second class postage paid at the
Chicago Post Office

Vasaros vidury įvyko tarptautinis Pax Romana suvažiavimas Washington, D. C. Šiame suvažiavime dr. Vytautas Vygantas išrinktas dar metams Pax Romana pirmininku — tai pirmas įvykis sąjūdžio istorijoje, kad asmuo būtų išrinktas ketvirtajai kadencijai.

Mums yra pavojus pradėti girtis — štai kokia puiki ateitininkų organizacija, kad tokį didelį žmogų išugdė, štai, pasaule, pamatei, ką lietuviai gali! Čia klaida — ne mes Vygantą išugdėme, bet jis mus išugdė — jo tarptautinė veikla plečia mūsų akiračius, traukia iš mūsų uždarumo. Pažvelkime į jo kelią tarptautinę veiklon, kurį jis ėjo vienu vienas.

Gimė Klaipėdoje. Pradžios mokyklą baigė Lietuvoje, gimnaziją — jau tremtyje, Vokietijoje. Įstojo į Pabaltijo universitetą, bet greitai išplaukė į Dėdės Samo šalį, kur studijas tęsė Brooklyn College, ją baigdamas B. A. laipsniu psichologijoje. Tolimesnėm studijom perėjo į Fordham University, kurį baigia M. A. laipsniu — diplominiam darbe tyrinėja buvusių Lietuvos karininkų prisitaikymą prie šios šalies gyvenimo. Studijas tęsia University of Illinois Urbanoje: jam suteikiamas Ph. D. laipsnis industrinės psichologijos srityje. Tuoj pat pradeda psichologo darbą American Airlines.

Visuomenininkas jau nuo gimnazijos laikų. Štai šeima ruošiasi išvykti į JAV, kviečiama pas konsulą, o Vytauto nėra! jis išvykęs į ateitininkų suvažiavimą. Atvykęs Amerikon, pluša, talkina atsikuriančiai naujame krašte organizacijai. Į tarptautinę veiklą jo kelias prasideda su "Lituanus" žurnalu, kuris yra jo vaikas. 1957 m. Vygantas atstovauja studentus ateitininkus Pax Romana suvažiavime San Salvadore. Jo vizitinė kortelė yra "Lituanus" žurnalas. Grįžta namo pamatęs reikalą egzilų studentų grupių susibūrimui. Jo pastangomis Pax Romana suvažiavime Eichstaette pripažįstama egzilų komisija. Vygantas išrenkamas komisijos atstovu Pax Romana vyriausiojo valdyboje — Directing Committee. Čia jis savo darbu taip užsirekomenduoja, kad sekančių metų suvažiavime išrenkamas visos Pax Romana pirmininku.

Su naujuoju pirmininku keičiasi ir Pax Romana organizacijos orientacija: Vygantas kreipia sąjūdį idėjinio subrendimo kryptimi. Ypač rūpinasi naujų Afrikos ir Azijos valstybių studentijos idėjinio brandinimu. Vyganto darbas rastas taip svarbus, kad jis perrenkamas antrajai kadencijai 1960 m. Lisabonoje ir trečiajai 1962 m. Montevideo suvažiavime. Pagaliau ir šią vasarą vykęs Pax Romana suvažiavimas Washingtone randa, kad dar negalima apsieiti be Vyganto — jis išrenkamas ketvirtajam terminui.

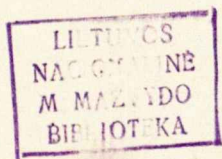
Į suvažiavimą vyko su mintimi užbaigti savo darbą studentų Pax Romanoje po trijų kadencijų. Konferencijoje pasirodė, kad išrinkta visai nauja valdyba — iš centro valdybos trylikos narių dvylika nauji. Bėda, nebus tęstinumo. Po svarstymų pradėtas spausti Vygantas, kad pasiliuktų. Sutinka su ta sąlyga, kad už metų pirmininko pareigas perims kitas asmuo. Taip rinkimai ir praversti: nuo 1965 m. liepos mėnesio pirmininko pareigas perims Luis Fernando Duque, kolumbietis.

Vygantas yra kuklus žmogus, todėl šie sakiniai jam nebus malonūs. Jis patraukia jaunuosius savo greita orientacija ir taikliais sprendimais. Jis tiesiog jaučia, kas daryti ir kaip. Tiems, kurie jį ilgiau pažįsta, jis nėra tik veikėjas, nes jo darbas paremtas giliu tikėjimu ir aštriu protu. Tiesiog neaišku, iš kur Vygantas pagauna laiko skaityti, galvoti ir planuoti.

DR. VYTAUTAS VYGANTAS

Sveikiname dr. Vytautą Vygantą, linkime jam ištvėrmės darbe ir jaučiame didelę garbę, kad jis yra ateitininkų organizacijos narys.

IŠGANYMO

Gediminas Kijauskas, S. J.

DIALOGAS

Pirmoje savo enciklikoje *Ecclesiam suam*, **Savo Bažnyčią**, popiežius Povilas VI žvelgia į Bažnyčią kaip į visų žmonių mylinčią motiną ir išganymo teikėją. Apžvelgdamas plačius modernaus pasaulio horizontus, jis užsimoja parodyti Bažnyčios svarbią rolę žmonijos išganyme bei jos gilų troškimą susitikti su žmonija, kad taip Bažnyčia ir žmonija viena kitą pažintų ir pamiltų.

Šis beveik penkiolikos tūkstančių žodžių dokumentas pasirodė šių metų rugpjūčio 10, nors pačioje enciklikoje pažymėta rugp. 6. — Kristaus Atsimainymo šventė. Pati enciklika susideda iš trijų pagrindinių dalių bei trumpo įvado. Pirmoji dalis kalba apie reikalą Bažnyčiai save pilniau pažinti bei suvokti savo dievišką kilmę, prigimtį, jos pačios misiją ir galutinį tikslą. Antroji dalis svarsto atsinaujinimo ir reformos klausimą Bažnyčioje, kad ji galėtų geriau atlikti savo misiją. Trečioji dalis žiūri į Bažnyčios galimybes pradėti dialogą su žmonija ir pasauliu, kuriame ji gyvena ir dirba.

Save atpažįstanti Bažnyčia

Bažnyčiai dabar atėjo ypatinga valanda save giliau pažinti. Dabar ši momentą "Bažnyčia turi žvelgti į save, jausti savo gyvybės pulsą. Ji turi išmokti save geriau pažinti, jei nori gyventi savo pašaukimą ir siūlyti pasauliui broliškumo ir išganymo naujieną". Toks savo dvasinio lobia atidengimas jai padės pamatyti savo vietą Dievo plane. Iš ten ji semsis jėgos, šviesos, naujos energijos ir pilnesnio džiaugsmo savo misijos vykdyme.

Popiežius ieško Bažnyčiai tokio savęs suvokimo ke-

lio pačiam Apreiškime: koku būdu Dievas save apreiskia žmonėms ir užmezga religinius ryšius su žmonėmis. Dievas kalba žmogui vidiniai, žmogus klauso išganymo žodžio ir įtiki. Tai išganymo pradžia. Mes stebime pradžią ir esmę tokio naujo ir gyvo ryšio, kurį Kristaus religija užmezga tarp Dievo ir žmogaus. Pats stebėjimas jau turėtų iššaukti paklusnumą dieviškojo Mokytojo žodžiams.

Iš daugybės Kristaus siūlymų šv. Tėvas pasirenka svariausią ir dažniausiai kartotą, budėjimą. Budėjimas yra reikalingas, jei žiūrime į galutinį žmogaus likimą. Bet jis nudažo ir visą tikinčiojo elgesį, jo kasdieninius reikalus, kas liečia pavojus ir pagundas. Pats Evangelijos tonas yra kvietimas tiesumui mintyse ir veiksmuose. Visa Kristaus pedagogika yra skatinimas vidiniam gyvenimui. Žodžiu, Kristus reikalauja tiek psichologinio sąmoningumo, tiek doros sąžinės. Tai dvi sąlygos, kurios turi bręsti, kad žmogus priimtų dieviškąsias tiesas ir malonės dovanas. Tik toks kelias pritinka žmogaus prigimčiai. Aišku, žmogaus tikėjimas vystosi palaipsniui, pamažu: "Aš meldžiu, kad jūsų meilė labiau ir labiau gausėtų žinojimu ir visokiu išmanymu" (Pilyp. 1:9). Šia proga popiežius kviečia visus žmones sužadinti gyvą, gilų ir sąmoningą tikėjimo aktą į Jėzų Kristų, mūsų Viešpatį. Šiandien tiek Bažnyčiai, tiek kiekvienam krikščioniui reikia sąmoningai išgyventi Kristų pagal apaštalo Pavilo žodžius: "Tegul Kristus tikėjimu gyvena jūsų širdyse" (Efez. 3:17).

Bet Bažnyčia giliai įleidžia savo šaknis ir į žmoni-

ją, ji yra tos žmonijos dalis, iš jos gauna savo narius, brangius kultūros turtus, ji kenčia dėl tos žmonijos skaudžių bandymų, pritaria jos pažangai. Žmonija gi šiuo metu išgyvena gilią transformaciją, kuri iš pagrindų keičia visą gyvenimo būdą bei galvojimą. Mokslinė, techninė ir socialinė pažanga, filosofinės ir politinės minties srovės užplūsta žmoniją. Visa tai veikia ir Bažnyčią. Ypatingai šiandien tad Bažnyčia turi pagilinti savęs pažinimą: kas ji yra pagal Kristaus mintį, kaip ji suprantama šv. Rašte, padavime; kaip ji išaiškinta bei išvystyta autentiško Bažnyčios padavimo. Paskutiniaisiais metais ir Bažnyčia save giliau studijuoja. Popiežius tiki si vaisių šioje srityje ir iš Visuotinio Susirinkimo. Pirmasis laimėjimas iš tokio pažinimo bus naujas Bažnyčios gyvo vienybės ryšio atradimas su Kristumi. "Mes turime įprasti matyti Kristų Bažnyčioje", kartoja Povilas VI Pijaus XII žodžius. "Tai yra Kristus, kuris gyvena Bažnyčioje, kuris moko, valdo ir aukoja per ją. Tai Kristus, kuris įvairiai pasireiškia atskiruose savo bendruomenės nariuose" (enciklika apie **Mistinį Kristaus Kūną**).

Bažnyčios paslapties suvokimas yra gyvo tikėjimo vaisius. Bet tą paslaptį reikia gyventi, ne tik pažinti. Tai kažkas, ką tikinčioji siela, tam tikra prasme, gali konatūraliai patirti net prieš suprasdama. Iš tokio tikėjimo bei patyrimo atsiranda "pajautimas Bažnyčiai", kuris padeda suprasti daug aktualių problemų apie Bažnyčią, kaip pvz., kaip Bažnyčia gali būti tuo pačiu matoma ir dvasinė, laisva ir turinti pasiduoti disciplinai, jau šventa ir vis dar pašventinama, kontemplatyvi ir aktyvi.

Pakrikštytasis žmogus privalo atidengti sau didelius krikšto turtus bei gilią to sakramento reikšmę: jo pakėlimą arba atgimimą naujai tikrovei — būti Dievo vaiku, Kristaus broliu, šv. Dvasios šventove, pašauktuoju naujam gyvenimui.

Atsinaujinanti Bažnyčia

Ryškiai ir veikliai suvokę Dievo planus, spontaniškai norime lyginti idealų Bažnyčios atvaizdą — kaip Kristus ją mato ir myli kaip savo sužieduotinę — su aktuali šiuo metu išreiškiamu Bažnyčios atvaizdu. Pagrindiniuose bruožuose popiežius mato Bažnyčią ištikimą dieviškajam Steigėjui. Tačiau ji niekuomet nėra tokia tobula, graži, šventa, kaip dieviškasis planas norėtų, nes joje yra šalia dieviškojo ir žmogiškasis elementas. Jos nariai yra netobuli, kuriuos ji turi taisyti ir vesti į tobulesnį gyvenimą. Bažnyčiai tad visuomet lieka pareiga realiai išreikšti savo žemiškoje egzistencijoje tą idealų planą. Šiuo metu ypatingai Visuotiniame Susirinkime ji ieško kelių išmintingai įgyvendinti tokio masto atnaujinimą.

Atnaujinimo darbe Bažnyčia susiduria su dviguba problema: viena, Bažnyčia turi išlikti tokia, kokią ją Kristus mato; antra, ji turi priimti iš pasaulio, kas gera, ir sukilninti bei pašventinti. Tam tikslui Bažnyčia turi nuolat peržvelgti savo laikyseną. Dabartinis Susirinkimas su savo ganytojišku tikslu apvaizdžiai atlieka šį uždavinį. Po Susirinkimo specialios komisijos toliau tęs šį darbą.

Popiežius mato reikalą aiškiai apibrėžti atsinaujinimo — reformos terminus. Reforma enciklikoje suprantama kaip siekimas įleisti naujo dvasinio gajumo į Mistinį Kristaus Kūną, kiek tas Kūnas yra matoma bendruomenė, apvalyti ji nuo daugelio narių netobulumų bei pažadinti juos naujoms dorybėms. Reforma neličia es-

minio Bažnyčios doktrinos supratimo ar pagrindinės jos struktūros. Greičiau ji žadins tvirtesnį ryštą išlaikyti charakteringuosius bruožus, kuriuos Kristus paliko Bažnyčioje. Originalų Bažnyčios atvaizdą reikės harmoningai derinti su reikiamais išsivystymais istorijos bėgyje. "Mes turime tarnauti Bažnyčiai", rašo popiežius, "ir mylėti ją tokią, kokia ji yra, aiškiai suprasdami istoriją ir nuolankiai ieškodami Dievo valios, kuris padeda ir veda savo Bažnyčią net tada, kai Jis leidžia žmogiškam silpnumui aptemdyti jos bruožų ir veikimo grožio tyrumą. Mes bandome atrasti šį grožį ir jį puoselėti."

Pasaulio gyvenimas šiandien atrodo užburiantis. Bažnyčios prisitaikymas kaikam peršasi kaip neišvengiamas kelias. Stebime tokį prisitaikymo fenomeną filosofinėje ir praktinėje srityje, kur sunkiau ir sunkiau atspėti dorovinę tiesą ir tinkamą elgesį. Natūralizmas grasina sunaikinti originalų krikščionybės supratimą. Reliatyvizmas puola absoliutų krikščioniškųjų principų charakterį. Palinkimas pašalinti betkokią susivaldymą ir nepatogumą iš gyvenimo daro krikščioniškąją askezę našta ir be vertės. Neįsisknijusiems tikėjime atrodo, kad atėjo laikas nusileisti grynai žmogiškosios gyvenimo normoms, tarsi jos būtų geresnės ir krikščionis turėtų jas savintis.

Bažnyčios apaštalavime visuomet galiojo didysis Kristaus principas: būti pasaulyje, bet ne iš pasaulio (žiūrėk Jono 17:15-16). Eiti į pasaulį, bet ne jį kopijuoti. Noras būti priimtinam moderniam mentalitetui neturi vesti prie krikščioniškam gyvenimui būdingų formų atmetimo ar veiklaus apaštalavimo paaukojimo kažkokiam beverčiam imitavimui.

Povilas VI nubrėžia savo pontifikato gaires kaip Bažnyčios sumoderninimą, pasaulio pulso didesnę pajautimą: "Žodis **aggiornamento**, pagarsėjęs nuo mūsų šviesios atminties pirmtako Jono XXIII, turi visuomet būti prisimintas kaip mūsų veikimo programa. Mes ją patvirtinome kaip vedamąjį Visuotinio Susirinkimo kriterijų". Jis kviečia išlaikyti amžiną Bažnyčios gyvastingumą, jos nuolatinį pastabumą ir pajėgumą, skaityti laiko ženklus ir jos nuolatinį jaunatvišką veikimą.

Popiežius siūlo apmąstyti bendrai bažnytinio gyvenimo atsinaujinime neturto ir meilės dvasią. Neturto dvasia šiandien ypatingai reikalinga dėl klaidingo galvojimo apie turtų vertę. Evangelijos neturto dvasia suteikia mums vidinę laisvę, padaro mus jautresnius ir pajėgesnius suprasti žmogiškuosius ekonominių klausimų aspektus. Meilė turėtų užimti pirmą ir aukščiausią vietą religinių ir dorovinių vertybių skalėje. Ši yra meilės valanda.

Su pasauliu kalbanti Bažnyčia

Save geriau suvokusi ir susiformavusi pagal Kristaus duotą idealą, Bažnyčia nori kalbėti su pasauliu, kuriame ji gyvena ir dirba. Ji turi šį tą pasakyti, perteikti Naujieną, kurią Kristus paliko jai ne tik globoti, bet ir skelbti. Bet kaip skelbti? Didelė žmonijos dalis prieštaraus tikėjimo šviesai ir malonės dovanai. Vieni žmonės keliai į puikybę ir savo naiviu optimizmu tenkinasi vien savimi bei savo jėgomis. Kiti krenta į visišką pesimizmą, be vilties pakilti aukštyne. Evangelijos mokslas vengia abiejų kraštutinumų: nepasiduoda iliuzijoms apie žmogaus gerumą, bet taip pat nekrenta į desperatišką rezignaciją ir nesmerkia žmogiškos prigimties nepagydomam žlugimui. Evangelija neša šviesą, energiją, atgimimą, išganyką, naują gyvenimą. Šis nuostabus pasikeiti-

mas įvyksta žmoguje, kai jis dalyvauja Velykų paslapytyse ir ypatingai per Krikšto sakramentą, kuris yra tikras atgimimas. Čia glūdi krikščionio privilegiuota vieta ir iš to sekanti pareiga: gyventi pasaulyje, bet nesekti pasaulio kelių (žiūrėk Rom. 12:2, Jon. 17:15-16).

Atsinaujinusi Bažnyčia darosi visiškai skirtinga nuo ją supančios žmonijos. Bet Bažnyčios ir krikščionio išsiskyrimas dar nereiškia, kad jie atsiskiria nuo likusios žmonijos, lieka jai abejingi, bijo ar niekina ją. Atvirkščiai, supratusi, ko Viešpats iš jos laukia, Bažnyčia jaučia savyje gilų norą skleisti Kristaus Gerąją Naujieną kitiems, pradėti dialogą, norą jungti dieviškąją išmintį su žmogiškąja, kuri būtų pritaikyta moderniam žmogui. Tokio dialogo pastangas Bažnyčioje popiežius mato jau nuo Leono XIII laikų, bet ypatingai jos pagyvėjo per Jono XXIII pontifikatą. Dabartinis popiežius pasiryžęs eiti į pasaulį su rūpestingumu ir meile, bandyti suprasti modernų žmogų ir pateikti jam tiesos bei malonės dovanas.

Tokio dialogo antgamtinė pradžia glūdi pačiame Dievo plane: "Dievas nesiuntė savo Sūnaus į pasaulį pasaulio teisti, bet kad pasaulis per jį būtų išgelbėtas" (Jon. 3:17). Religija savo esmėje yra ryšys tarp Dievo ir žmogaus. Apreiškimas ir yra antgamtinis paties Dievo prabilimas žmonijai. Pasikalbėjimas tarp Dievo ir žmogaus, nutrauktas gimtiosios nuodėmės, nuostabiai vėl pradedamas istorijos tekmėje. Išganyto istorija nupaskoja šį ilgą ir besikėičiantį dialogą. Išganyto dialogas prasidėjo spontaniškai Dievo iniciatyva. Jis plaukė iš Dievo meilės, jo gerumo. Jis nebuvo proporcingas nuopelnas tų, kuriems jis buvo skirtas, nė vaisiams, kuriuos jis atneš ar neatneš; jis kreipėsi į žmogaus meilę, fiziniai nevertė nė vieno jį priimti, nors uždėjo didelę atsakomybę tiems, kuriems jis buvo skirtas, bet tuo pačiu paliko juos laisvus priimti ar atmesti; jis buvo prieinamas ir skirtas visiems ir be išimties. Panašius motyvus, metodus ir tikslus seks Bažnyčios dialogas su žmonija: jis plauks iš meilės, pagarbos žmogaus laisvei bei jo įsitikinimams, atkreips dėmesį į žmogaus išsiauklėjimą, sąlygas, psichologinio ir istorinio subrendimo lėtumą; jis bus aiškus, romus, sukeliantis pasitikėjimą. Jei toks pasikalbėjimas prasideda su pagarba asmeniui ir nesiekia tiesioginiai atversti jo, tai šis dialogas visgi suponuoja, kad pradedantis turi savo nusstatymą, kuriuo jis nori dalintis su kitais. Žmogus, sako popiežius, kuris jaučia savyje apaštališkojo mandato našta, supranta, kad jis negali atskirti savo išganyto nuo dedamų pastangų kitus išganyti.

Bažnyčia tad yra visuomet pasiruošusi pradėti dialogą, atrasti ryšį su visais žmonėmis. Konkrečioje situacijoje enciklika suskirsto tokio pasikalbėjimo galimybes į keturis koncentrinis apskritimus apie centrinį punktą, kuriame Dievas pastato Kristaus vietininką. Pirmasis didžiulis apskritimas apima visą žmoniją, pasaulį. "Pasaulis mums nesvetimas. Visi žmogiškieji daiktai yra mūsų rūpestis", sako šv. Tėvas. Jis pasiryžęs bendradarbiauti žmogiškoje plotmėje, padėti tautų susirinkimuose nustatyti žmogaus teises ir pareigas, pakelti ir sukilinti iki antgamtinės bei krikščioniškos plotmės kiekvieną gerą žmogišką vertybę pasaulyje. Laikini ir politiniai siekimai jam svetimi. Šiame pirmame apskrityje šv. Tėvas mato daug žmonių be religijos, daug tokių, kurie save laiko ateistais. Dievo paneigimą Povilas VI laiko viena iš rimčiausių mūsų laikų problemų. Jis smer-

kia ideologines sistemas, kurios neigia Dievo buvimą ir persekioja Bažnyčią. Tarp jų pirmoj vietoj sumini ateistinių komunizmą. Žinoma, tokiose sąlygose ir dialogas neįmanomas, nes trūksta laisvės ir diskusijos iškreipiamos. Vienintelė kalba tokiu atveju yra kančia. Tylos Bažnyčiai vienintelis paliktas liudijimas — tylą, dejavimą, kantrybę ir visuomet meilę.

Popiežius ieško modernaus ateisto maišaties ir Dievo paneigimo motyvų. Kartodamas Jono XXIII **Taika žemėje** enciklikos žodžius, jis skiria ateistines doktrinas nuo istorinių sąjūdžių. Doktrina visuomet palieka tą patį, bet sąjūdžiai pasikeičia istorijos bėgyje. Popiežius deda vilčių, kad vieną dieną bus galima pozityviai kalbėtis ir su šia žmonijos dalimi.

Antrame apskrityje šv. Tėvas mato vieno aukščiausiojo Dievo garbintojus: žydus, musulmonus. Sumini Afrikos ir Azijos religijas. Jis vertina jų dorovines ir dvasines vertybes. Pareiškia norą bendrauti su jais, skleisti ir ginti bendrus religinės laisvės, žmoniško broliškumo, geros kultūros, socialinio patarnavimo ir tvarkos idealus.

Trečiasis apskritimas — krikščionys. Popiežius džiaugiasi ekumeninio sąjūdžio darbu bei iki šiol atsiektais laimėjimais. Dialoguose tarp krikščionių kelia principą: pabrėžkime tai, kas mus riša, o ne tai, kas mus skiria. Katalikų Bažnyčia bandys, žada popiežius, patenkinti teisėtus atsiskyrusių brolių troškimus, kas liečia skirtumus tradicijoje, dvasiniame gyvenime, kanoniniam įstatyme ir kultūroje. Tačiau ne Bažnyčios galioje daryti kompromisus su tikėjimo pilnumu ar meilės reikalavimais. Popiežius liūdi, kad kaikurie atsisako ieškoti vienybės dėl jo garbės ir jurisdikcijos primato, kurį Kristus suteikė apaštalui Petriui ir kurį popiežius iš jo paveldėjo. Šioje atsiskyrusių brolių pozicijoje jis mato prieštaravimą: viena, be popiežiaus nebūtų Katalikų Bažnyčios ir, antra, be tokio popiežiaus posto pati Kristaus Bažnyčios vienybė subyrėtų. Povilas VI pabrėžia, kad čia yra ne viešpatavimo ir puikybės, o meilės ir tarnybos primatas. Jam suteiktas titulas "Dievo tarnų tarnas" nėra tuščia retorika.

Ketvirtas apskritimas — katalikai. Dialogas su Dievo namų vaiku, su viena, šventa, katalikiška ir apaštališka Bažnyčia, kurios Roma yra galva ir motina. Šį pasikalbėjimą žymi tikėjimas, meilė, geri darbai. Jis artimas ir nuoširdus, visuomet atviras savo dvasiniam palikimui, pasiruošęs išgirsti dabartinio pasaulio balsą, pajėgus ugdyti katalikus gerais žmonėmis: išmintingais, laisvais, ramiais ir stipriais. Šio dialogo kontekste, autoritetas yra tiesos ir meilės patarnavimas. Paklusnumas čia irgi turi savo vietą. Popiežius trokšta, "kad dialogas Bažnyčioje įgautų naujo gajumo, naujų temų ir kalbėtojų, kad Mistinio Kristaus Kūno šventumas ir gyvumas padidėtų ant žemės... Bažnyčia šiandien labiau gyva negu betkada. Bet gera žiūrėti ir taip, kad viską dar reikia padaryti. Šiandien prasideda darbas, bet niekad nesibaigia. Tai yra mūsų laiko ir žemiškos kelionės įstatymas".

*

Šią encikliką nevsi pasitiko su vienodu entuziazmu. Bet gal teisingiausiai ją įvertina šie vieno žurnalo žodžiai: "Enciklika pasirodo kaip Vatikano Susirinkimo dokumentas. Ateities pasikeitimų šviesoje, ji gali būti kaip aktas kuris autoritetingiausiai išreiškia II Vatikano (Susirinkimo) dvasią".

ŽMOGUS

BE

ŠAKNŲ

JONAS BOGUTA

Kalbėsiu apie žmogų be šaknų. Bet kodėl kalbėti apie žmogų be šaknų, apie žmogų be prisirišimo ir be namų? Juk ar ne juokinga taip kalbėti kai mes visi turime savus pagrindus, esame nusistovėję ir žinome, kad galų gale mūsų laukia Dievo karalystė ir amžinas džiaugsmas? Mums visiems yra aišku, kad nesvarbu ar esame biedni ar turtingi, esame kunigai ar pasauliečiai, mūsų visų laukia tas pats likimas ir sprendimas. Tai kodėl kalbėti apie žmogų be šaknų?

Reikia kalbėti vien dėl to, kad gyvename žemišką gyvenimą. Taip pat gyvename ir dieviškoje karalystėje. Mes esame piliečiai dviejų karalysčių, priklausome dviems miestams. Turime dviejų valdovų įsakymus ir turime pasirinkimą kuriam mes tarnausime. Ne vien tai, mes visuomet esame pavojuje gyventi iliuzijoje — manome, kad tarnaujame Kristui, bet iš tikro tarnaujame Antikristui.

Noras pagvildinti šiuos klausimus mane privedė prie šios paskaitos apie žmogų be šaknų. Bet prieš pradėdamas noriu padaryti kelias svarbias pastabas. Nenoriu pateikti krūvą faktų, statistikos bei braižinių. Taip pat nenoriu būti logiškas ir nuoseklus. Užsimojimas yra tiktai perduoti nuotaiką, orientaciją. Paskui nuo to nusileisti prie kasdieniško gyvenimo ir pažiūrėti kaip tas žmogus be šaknų gyvena.

Pradėsiu su keliomis citatomis:

Tardamies esą išmintingi, pasidarė paiki. Jie pakeitė nemarus Dievo garbę maraus žmogaus... paveikslo panašumu. (Rom. 1, 22-23).

Jei Viešpats nestatys namo, veltui vargsta tie, kurie jį stato. (Ps. 126, 1)

Leiskite mažutėliams eiti pas mane ir nedrauskitė jiems, nes tokių Dievo karalystė. Iš tikrųjų, sakau jums, kas nepriima Dievo karalystės kaip kūdikis, tas neįeis į ją. (Morkaus 10, 14-15).

Nes kai vienas sako: Aš esu Povilo, o kitas: Aš Apolio, argi jūs ne žmonės esate? (1 Kor 3, 4)

Įsižiūrėkite į laukines lelijas, kaip jos auga; jos nesidarbuoja ir neverpia; tačiau aš sakau jums, kad ir Saliamonas visoje savo garbėje nebuvo taip apsilvilkęs, kaip kiekviena iš jų. (Mato 6, 28-29).

Iš šitų citatų ir susideda paskaita. Jose glūdi mintys, kurios vertos ilgo mąstymo vien dėl to, kad iš pradžių jos skamba taip juokingai... Kaip mes galime vėl tapti vaikais? Juk mes dabar bręstame ir pradėdami pasitikėti savais tvirtais žingsniais. Ar nevadiname šio amžiaus žmogaus subrendimo amžiumi? Mūsų raketos fotografuoja mėnulį, mūsų mokslininkai pagerina ir prailgina gyvenimą. Mes išsilavinę, apsirėdę ir sveiki. Joks kosminis baubas mūsų negąsdina. Panas jau mirė miškuose. Zeusas nuvertė Kronusą, bet ir Olimpo dievai mūsų nebaimina — jie mirę. Bet ar subrendimas yra antiteziška mažam vaikui? Ar subrendimas nuverčia Izaoko, Abraomo Dievą?

Ar nėra neprasminga kalbėti apie lauko lelijas ir Saliamono didybę? Juk mes rūpinamės ką valgysime ir ką dėvėsime ryt. Tam rūpesčiui pašvenčiame didelę dalį savo gyvenimo. Mokomės, dirbame. Siekiame profesijos. Paskui vėl dirbame, vėl rūpinamės. Ar lelijos ir Saliamonas neskamba truputį per daug poetiškai? Taip, poetiškai ir nekasdieniškai. Bet ar nekasdieniškumas paneigia kasdieniškumą? Ar dvasia paneigia medžiagą, ir ar

medžiaga paneigia dvasią? Mums reikės iš šito taško pažiūrėti į citatas.

Mes visi gyvename dviejų konceptų įtampoje. Tarp statiškumo ir dinamiškumo, tarp kintamumo ir nekintamumo. Žemiškoje plotmėje mes visuomet ieškome medžiaginės atramos, iliustracijos bei bendruomenės formos kuri mus apsaugos nuo priešų, duos progos mums vystytis ir apgins mūsų interesus. Mūsų organizacijos plotmėje mes turime principus, kuriais reikia vadovautis. Jie yra kelrodžiai. Religijoje taip pat turime amžinus įstatymus. Bet iš kitos pusės mes norime laisvės. Politinės laisvės, taip pat ir sąžinės laisvės. Yra didelis noras palikti visas formules ir pačiam išsikirsti kelią džiunglėse.

Jeigu pasiliktume šių dviejų konceptų akivaizdoje, mums reikėtų prieiti išvados, kad Dievas yra tas mūsų amžinas ir nekintamas principas. Jisai yra mūsų pagrindas. Jisai yra pradžia ir galas. Alfa ir Omega. Jisai yra tas inkaras, kuris palaiko mūsų laivą.

Bet ar čia ne apsigavimas? Kas nori įleisti inkarą ir paskui aplink jį ratu suktis? Juk yra platūs vandenys priešaky mūsų ir yra noras jų link pasileisti. Žmogui be šaknų alfa ir omega yra tas laivas, o ne inkaras. Vieton leidus inkarą žemyn, jis kelia būres augštyti. Laivas jį saugo, bet jisai vairą turi savo rankose. Susikrovęs visą savo turtą jame, jisai naviguoja ir juda. Jisai ne vien tiki, kad jo laivas yra, bet ir pasitiki juo. Jam nereikia žemės ir jos saugumo, jo laivas stiprus ir greitas. Ir tol kol nepradės jo remontuoti ir neperkraus jo su savo dekoracijom, laivas plauks ir saugos jūreivį.

Tad žmogus be šaknų plaukia laive. Jisai be inkaro ir be valtelių. Jų nereikia, nes jo laivas stiprus ir jisai tiki ir pasitiki juo.

Tad žmogus be šaknų yra tikintis. Bet tikintis ne mūsų visų suprantama prasme. Jo tikėjimas turi būti be dzinguliukų, be ornamentacijos. Jo Dievas yra Izaoko ir Abraomo Dievas, o ne figūra, stabas, prieš kurį jisai nusilenkia. Jeigu prieš ką lenkiamės, lenkimės prieš tikrą Dievą.

Vienas graikų rašytojas pastebėjo, kad jei buliai turėtų kalbą ir mokėtų rašyti, jų dievai būtų buliai. Čia truputį sarkastiška, bet ar ne teisinga? Ar mes kiekvienas neturime savo dievus, ar mes neperkeičiame Dievo sampratą sau, pagal savo pageidavimus bei norus? Manydami, kad esame išmintingi, manydami, kad visatoje esame galingiausi, ar nepadarome iš amžino Dievo ribotą žmogų? Tad kodėl mūsų Dievas kartais ir subyra kaip pelenai, sudūžta kaip graži bet stiklinė vaza?

Kaip minėjau, žmogui be šaknų Dievas yra Izaoko bei Abraomo Dievas, tas pats kuris buvo prikalts prie kryžiaus, tas pats kuris kėlėsi iš numirusių ir įžengė į dangų. Bet danguje jis nesėdi. Nietzsche's Dievas mirė. Geriau pasakant, jo dievas mirė. Bet žmogui be šaknų, jo Dievas gyvas ir būna ne vien danguje, bet ir žemėje. Jisai jam matosi visur. Jisai gyvena visuose jo broliuose, jisai matosi visoje gamtoje. Jo rankraštis visur įrašytas. Ir mūsų žmogus jį moka skaityti.

Žmogus be šaknų pirmų pirmiausia yra žmogus. Jisai gyvena žmogišką gyvenimą. Jisai yra vartės istorijos lapus. Jisai yra skaitęs ir pergyvenęs didžiulias bei mažas žmonijos skerdynes. Jisai žino apie Kainą ir Abelį. Mūsų žmogus ne vien pažįsta kitų nuodėmes, bet geriausiai pažįsta savo. Jisai yra nuodėmingas. Bet taip pat jisai gyvena viltimi. Taip kaip jo kančia ugdo tikė-

jimą, viltis ugdo jo gyvenimą. Jisai tikisi neįtikėtino, jisai tikisi neįmanomo. Bet visvien jisai turi vilties. Mūsų žmogus be vilties negali gyventi. Jisai gyvena viltimi. Jo viltis pagrįsta žinojimu, kad jo Dievas yra meilė.

Ligšiol kalbėjome labai abstrakčiai ir gal nevisai suprantamai. Nusileiskime vienu rangu žemyn ir vėl pažvelkime į žmogų be šaknų.

Didžiajai Romos imperijai krentant, šventas Augustinas parašė savo didžią knygą *De Civitate Dei*. Pamatęs tą didelę tragiką, jisai pradėjo ieškoti tikrųjų žmogaus pamatų. Jisai ieškojo savosios tėvynės. Romos imperija neįstengė atsilaikyti prieš barbarus. Sugriuvo visa imperija, pranyko legijonai. Ir vargas buvo tam, kuris buvo sukrovęs visus savo turtus joje. Vargas buvo tam, kuris buvo savo šaknis įleidęs į tą imperiją. Jinai pranyko, ir dar šiandieną mes galime veizėti jos griaučius. Jie kaulai, balti ir šalti.

Šventas Augustinas kalba apie Dievo miestą. Jisai ne žmogaus statytas. Bet paties Dievo. Jisai įsikūrė kai Dievas iš molio nulipdė Adomą. Ir jisai pradės pilnai klestėti laiko pilnatvėje. Dievo miestas yra nusveriamas kito miesto. Platonas jį pavadino Kiaulių Miestu. Tas miestas irgi prasidėjo su Adomu ir jisai baigsis laiko pilnumoje. Apibūdinti abudu miestus yra neįmanoma. Jie nesiskiria faktais bei išraiškos formomis. Jie skiriasi savo nuotaika, sava dvasia. Abiems priklauso formaliai tikintys ir netikintys, kunigai ir pasauliečiai. Kiekvienas iš mūsų priklausome vienam ar kitam miestui.

Manytumėm, kad stoikai priklauso dieviškam miestui. Juk jie išsižadėjo gyvenimo ir jo patogumų. Manytumėm, kad epikuriečiai priklauso Kiaulių Miestui. Bet ne, čia netiesa. Nei vieni nei kiti nepriklauso dieviškam miestui. Tas priklauso Kiaulių Miestui, kuris sako "kodėl atėjai mus čia varginti? Mes žmonėms atimsime laisvę, bet duosime duonos. Turėsime žaidimus. Jie bus linksmi, ir jie mirs jausdami, kad jie yra gyvenę. Gyvenę pilną gyvenimą. Kodėl tu atėjai mus trukdyti? Juk tu žadi laisvės, bet duonos neduodi. Ar nematai, kad žmogus nori duonos? Ar nematai, kad žmogus nori būti laimingas? Kodėl tu mus trukdai dabar? Mes radome savo gyvenimo šaltinį ir grąžiname tau savo bilietus. Mes anksčiau tavęs šaukėmės, bet tu mums nepagelbėjai. Mes patys pasistatėme savo namus, nes tu neatsakai į mūsų planus. Kur tu buvai kai žemė drebėjo ir maras siautė? Kur tu buvai kada išmirė visi mūsų vaikai? Mes tavo altorius buvome išpuošę brangiausiais akmenimis ir šilku apkloję. Tu tylėjai." Bet Kiaulių Miesto gyventojas negirdi atsakymo, kuris skamba sekančiai: "Aš tau viską daviau, bet tu neėmei. Aš visur buvau, bet tu nematei. Jau nuo laiko pradžios aš tau pastačiau namus."

Dieviško miesto gyventojas prabyla: "Aš palikau visus savo turtus ir išėjau tavęs sekti. Kur dabar, Viešpatie?"

Žmogus be šaknų yra dieviško miesto gyventojas. Kaip pastebėjome, Kiaulių Miesto gyventojas statosi sau namus, jisai ieško duonos. Jisai savo šaknis įleidęs į žemę. Jisai maitinasi ja ir jisai auga ja ir joje. Dieviško miesto gyventojas viską paliko ir išėjo sekti savo mokytoją. Jisai neatsižadėjo žemės. Jisai ją atnaujina. Jisai neišeina iš pasaulio, bet jame vaikščioja. Bet jame vaikščioja ne sau, bet dėl savo mokytojo. Jisai be žemiškų šaknų. Bet be žemės jisai ne žmogus. Jisai piauna ir sėja, bet ne sau. Jisai rūpinasi ką mes gersime ir valgysime, bet ne sau. Jisai piauna ir sėja ne sau, bet saviems. Sa-

vo broliams.

Dabar pakeiskime žvilgsnį ir pažiūrėkime patys į save. Kalbėsiu apie mūsų visuomenę. Mūsų lietuviška visuomenę. Ir bandysiu surasti priežastis dabartinių negalavimų. Taip pat bandysiu duoti atsakymų. Bent atsakymų, kurie man atrodo prasmingi ir labai reikalingi.

Kas mes iš tikro esame? Atsakytumėm, kad lietuviai, gyvenantys tremtyje. Bet čia tušti žodžiai. Mums reikia suprasti ką reiškia tremtis, ką jinai mums duoda ir kokie jos reikalavimai. Reikia sužinoti ar mes gyvename pa-baudoje ar palaimoje.

Istorijos eigoje yra buvę daug tremtinių. Jų dar daug bus. Tad būti tremtiniu statistiniai žiūrint nėra neparktojamas įvykis. Jie gyveno tremtyje, jie mirė tremtyje. Dabar jų pėdsakų nematyti. Bet tas mūsų neturėtų gąsdinti. Mes nesame atsakingi statistikai, ir statistika neapsprendžia žmogaus. Tad tremtis yra asmeniškas pergyvenimas. Tremtis yra žmogaus išbloškimas. Išbloškimas ne vien iš jo žemės, bet ir jo dvasios. Mes esame paleisti nežinomais keliais. Ateitis neaiški ir problema-tiška.

Sakyti, kad esame tremtyje yra neprasminga, jau vien dėl fakto, kad mes to nejaučiame ir abejoju ar kada jutome. Taip, buvo viltis grįžti atgal į tėvynę. Bet ar čia ne laikinas jausmas, greita ir natūrali reakcija prieš sąlygų pasikeitimą? Mes jau vėl įsikūrėme, ši kartą gal geriau negu Lietuvoje. Mūsų tėvams teliko nemalonūs atsiminimai iš lagerinio gyvenimo. Ir stengiamasi juos kuo greičiau pašalinti iš atminties. Mums studentams tremtis tereiškia tų atsiminimų girdėtą pasakojimą, ar gal kelis matytus vaizdelius. Mes tikrai nesijaučiame, kad gyventumėme tremtyje ir kalbos apie ją nesuprantame.

Bet ką iš tikro reiškia mūsų tremtis? Kaip minėjau, tai yra žemiškas bei dvasiškas išbloškimas. Tai yra sulaužymas visų gyvenimo formų bei klausinėjimas priimtų vertybių. Bet tuo pačiu tremtis yra ir atradimas amžinų vertybių. Tremtis yra žmogaus prasmės atradimas. Jinai priverčia mus galvoti bei mąstyti. Mes tada turime akivaizdžiai visą spektrą pergyvenimų bei patyrimų. Mes tada ne vien protiniai žinome kur savas šaknis leisti, bet jausminiai suprantame kur mūsų tėvynė yra. Žmogus visa savo būtimi, visoje savo pilnumoje gali suprasti savo ateitį, nes jisai į ją žiūri iš jos galo. Taip kaip žmogus galvoja apie mirtį, kad galėtų gyventi, jisai mąsto apie savo išbloškimą, kad galėtų gyventi savoje tėvy-nėje.

Noriu aiškiai pabrėžti, kad žiūriu į tremtį kaip į palaimą, o ne prakeikimą. Tremtis mus brandina. Nuplėšia visus blizgučius ir dzinguliukus nuo gyvenimo. Atidengia mums namus, kurie statyti Dievo, ir tuos kurie statyti žmogaus.

Paimkime kelis pavyzdžius. Mes dažnai girdime apie Lietuvos laisvinimo akciją. Norime pašalinti vergiją ir kitų dominaciją. Ar ne natūrali išvada būtų, kad mes turėtumėm ne vien tik svarstyti politinės laisvės sampratą ir jos įgyvendinimą, bet taip pat laisvės problematiką bendrai? Svarstyti individo laisvę, ir tos laisvės gynimą bei praplėtimą. Pasilikti vien tik politinės laisvės ribose būtų mūsų tremties neatbaigimas. Negalime pasilikti pusiauakelyje. Mes turime prisidėti prie rasinio klausimo svarstymo bei jo sprendimo. Mūsų svarstymai turėtų kilti ne vien tik iš to fakto, kad mes gyvename toje bendruomenėje kur tos problemos kyla ir socialinis atsakomumas reikalauja iš mūsų akcijos. Bet taip

pat iš to fakto, kad mes patys be laisvės. Mums ji buvo atimta. Mes tą giliai jaučiame, tuo pačiu ir kitus suprantame.

Ar nėra juokinga, kad mes lietuviai šitame krašte vengiame šio klausimo ir nusiplauname savo rankas? Mes kaip tas Pėžotas, kuris, nusiplovęs savo rankas, tariasi nekaltas. Ar čia nėra išsižadėjimas mūsų tremties? Ar čia nėra paneigimas giliausių mūsų įsitikinimų? Kalbėti apie politinę laisvę izoliacijoje yra siaura ir dažnai hipokritiška. Politinės laisvės svarstymai turi išplaukti iš bendros laisvės problematikos svarstymo.

Mūsų vengimas laisvės klausimo daug kainuos. Mes atsisakome istorinės iniciatyvos. Taip pat ir ateities. Mes smerkiame komunizmą dėl to, kad jis mus pavergė. Amerikietis bijo komunizmo dėl to, kad gali būti jo užkariautas. Bet kodėl nekritikuojame komunizmo iš esmės, iš pagrindų ir iš giliai krikščioniško taško. Mes turėtumėm kritikuoti iš įžvelgimo, kad komunizmas pavergia ne vien tik tautas, bet patį žmogų. Jisai paneigia ne vien tik tautų esmę, bet svarbiausia individo esmę. Taip pat turėtumėm kritikuoti iš taško, anot Maceinos, kad materializmas yra vaikiškumo ženklas. Ir taip pat turime atsiminti, kad tol kol vienas iš mūsų bus pavergtas, nei vienas iš mūsų nėra laisvas.

Kita tremties pamoka mums turėtų būti, kad nedėtumėm savo turtų ten kur kandys suėda ar vagys pavagia. Bet ten kur nei kandys nesuėda nei vagys nepavagia. Mes turime būti be žemiškų šaknų. Viskas kas iš materijos kinta, griūna ir sudūžta. Viltys sudėtos medžiagoje priveda prie nusivylimo bei tos pačios medžiagos nupiginimo.

Kaip mes išmokome tą pamoką? Ar iš viso išmokome? Man atrodo, kad daugelis iš mūsų tėvų nieko neišmoko iš to vargo ir to skausmo. Vėl statome pilis ant smėlio ir ši kartą arčiau ir energingiau. Atsisakome būti šiai žemei, būti apaštalais ir skelbėjais mūsų patirties.

Klausiu kame glūdi šitie mūsų atsakymai bei neigimai mūsų paskirties šiame pasaulyje. Tam atsakymą atrasti reikėtų paklausti kokia iš tikro yra Didžiojo Inkvizitoriaus paslaptis. Jo paslaptis yra tame, kad Didysis Inkvizitorius iš tikro netiki į Dievą. Kiaulių Miesto gyventojas netiki į Dievą. Jisai gali pripažinti Jo egzistenciją, bet jisai visvien į Jį netiki. Taip pat Juo nepasitiki. Aš čia peršu mintį, kad daugumas iš mūsų irgi netikime į Dievą. Mūsų Dievas nėra Izaoko ir Abraomo Dievas. Daugumas iš mūsų tėvų irgi netiki į Dievą. Išsižadėję savos krikščionybės, ir dėl to nuneigia savo tremtį ir tos tremties reikalavimus.

Mūsų studentijos paslaptis irgi panaši. Daugumas iš mūsų netikime į Dievą. Atsisakydami savo esmės, savo nekasdieniškumo, mes paneigiame savo kasdieniškumą ir jį nublukiname bei suniūriname. Mes pasilieiname vien tik iš Povilo ar iš Apolio.

Mūsų žmogus be šaknų nėra iš pasaulio ir pasauliui. Bet jisai iš Dievo ir Dievui. Jisai be šaknų, nes jam jų nereikia. Tik augalai įleidžia šaknis į žemę, kai tuo tarpu jie klesti ir auga virš žemės. Mūsų žmogus yra Dievuje ir Dievas jame. Jam šaknų nereikia, nes jisai yra palaikomas ir auga Jo pilnumoje.

Ko mums lietuviams reikia, tai didesnio supratimo mūsų esmės. Tą supratę mes nebandysime įsitvirtinti kaip pilaiteje, neužsidarysime savame ghetto. Mes keliausime per gyvenimą lengvai, be bagažų, bet, mano nuomone, prasmingai.

ATEITININKIJOS

RAIDA

GYVENIMIŠKOJE

PERSPEKTYVOJE

ADOLFAS DAMUSIS

Ateitininkijos sąjūdis, daugiau kaip prieš penkiasdešimt metų iškilęs, siekė pilnosios integracijos lietuvių tautoje. Ir tas siekimas anuo metu buvo daug pilnesnis ir platesnis net negu šiuo metu čia vykdoma rasinė integracija, nes buvo ne tik kovojama už tautos valstybinę laisvę prieš pavergėjus bei už lygias teises visiems, bet taip pat buvo siekiama minties pilnatvės, buvo pasipriešinta kaikurių pagrindinių gyvenimo veiksmų išjungimui iš minties pasaulio.

Ateitininkų sąjūdžio kilmė sukiliminė. Tai buvo dvasinė lietuvių jaunuomenės revoliucija, nepakėlusios nihilistinio, materialistinio siaurumo, tuo metu vyravusio rusiškoje šviesuomenėje ir įtekmėjusio dalį lietuviškosios studentijos.

Kauno gimnazistai, moksleivio K. Bizausko vadovaujami, 1910 m. išleido šapirografuotą "Ateitį", iškeldami religijos vaidmenį. To laiko aplinkuma tą vaidmenį ne tik neigė, bet dargi agresyviai stūmė iš gyvenimo. Ir kai vienas iš jaunųjų studentų, Pranas Dovydaitis, lietuviškojo jaunimo žurnalui "Aušrinei" pateikė straipsnį "Tikėjimo elementas žmogaus gyvenime", redakcija parodė nepakantumo, nepažadėdama jo kitų panašių straipsnių spausdinti. Dėl pastangų siaurinti nagrinėjamų klausimų skalę lietuviškoje moksleivijoje, studijavusioje ir Rytuose ir Vakaruose ir pavergtoje Lietuvoje, kilo pasipriešinimas. Jis įgavo labai konkrečią formą 1911 metais įsteigus "Ateitį", dabar jau spausdinamą.

Pradininkų drąsus žygis buvo sutiktas su baime, kitų su pašaipą "šventakupriui", o dar kitų net su fizine prievarta. Bet lietuvių moksleivių pasiryžimai ir motyvai buvo neeiliniai, todėl ir ateitininkų židiniai kaip grybai dygo visose Lietuvos mokyklose ir užsienio universitetuose.

Išsivysčiusio ateitininkijos sąjūdžio raida čia nagrinėjama atsižvelgiant į kelis svarbesnius veiksmus: kiek ateitininkijos žodis-idėja, liečianti integraciją ir instauraciją, buvo išryškinta nariams suprantama forma, kiek ji buvo konkretizuota gyvenime, kiek jai parodyta ištikimybės asmenine auka, ir kiek tas ateitininkijos žodis laikytas gyvas tautoje.

* * *

Kiek ateitininkijos žodis-idėja buvo išryškintas suprantama forma?

Į tą klausimą reikia atsakyti teigiamai — išryškimas buvo spalvingas ir iš pagrindų. Palangos reorganizacinė konferencija ryškiai ateitininkų ideologiją atbaigė. Ji vyko mūsų tautos filosofo profesoriaus Stasio Šalkauskio asmenybės šviesoje. Ji pateikė integruotos ideologijos ir instauracijos metodų vykusią apybraižą.

Štai keli pagrindiniai konferencijos priimti metmenys:

buvo pasirinkta trišakė Federacijos schema: moksleivių, studentų ir sendraugių sąjungų;

pasakyta dėl idealistinio ir realistinio prado santykio ateitininkų veikloje: žodį seka veiksmas, idėją darbas;

mestas lakus veiklos šūkis: susiprasti, susiorganizuoti, kurti ir kovoti!

ypatingai paryškintos priemonės kovoje su dechriştianizacija, kaip antai: socialinis teisingumas, kultūrinis brandumas, religinis sąmoningumas gyvosios dvasios pagrindu;

duota kryptis tautinei kultūrai, nurodant kad ji kiltų universalizmo linkme.

Iš konferencijos išvadų sekė vaizdas skirtumas tarp disintegracijos ir integracijos.

Disintegracija buvo paneigta dėl jos pastangų kai-

kurias vertybes arba žmonių grupes išskirti, pvz. nepripažinti religijai ar kuriai kultūrinei vertybei reikšmės gyvenime, nustumti kurį luomą ar rasę ar tautą į žemesnį lygį — tai buvo savotiškas žeminantis eksklusivizmas, kuriuo dabar pasižymi komunizmas. Be to kaip kurias sritis ji siekė perdėti pabrėžti, kitas paneigdamas — ekstremizmas, kaip nacionalsocialistų ar fašistų nacizmas; arba ji bandė vertybes sukeisti — mažavertes padarydama pirmaeilėmis, pagrindinias nuvertindama — perversija, kuri reiškiasi kiekvienoje epochoje tikrai įvairiomis formomis.

Ateitininkiškoji integracija siekia vertybių ir gyvenimo veiksmų pilnos visumos, neišskiriant nei vienos; vertybių ir veiksmų suderinimo, visiems pripažįstant jų vertingumą; vertybių ir veiksmų jungimo priklausomybėje vienu nuo kitų. Pilnatvės principu sekant, šalia gamtinių ir kultūrinių klausimų sau tinkamą prieglobstį randa ir religiniai klausimai, prie mokslo ir meno nepašalinami ir dorovė. Jungties ir priklausomybės principu nustatytas jų santykis ir svarbumo laipsnis. Pagal sutartinės principą pasipriešinta sekuliarizmui bei segregacijai, ir vertybės nebuvo viena nuo kitos atskiriamos, bet imamos kaip visuma.

Todėl veikloje ateitininkijai buvo rekomenduojama remtis ne vien prigimtimi ir gamta, nes tai būtų vien natūralizmas, ne vien kultūra, nes tai būtų vien humanizmas, ne vien religija, nes tai būtų vien pietizmas, bet suderintu prigimties, kultūros ir religijos pagrindu, nes tas duotų pilnatvę ir apimtų visumą.

Tokio nusistatymo įtakoje ateitininkijos pastangos gyvenimą keisti nebuvo vien mistinės, pasitikinčios tikta Dievo pagalba, nei prometėjinės, pasitikinčios tikta žmogaus pastangomis, bet buvo vykdomos suderintu Dievo ir žmogaus veikimu.

Kaip iš vienos pusės buvo pateikta ateitininkijos integruotos ideologijos vizija, taip iš kitos pusės buvo nurodomos gairės instauruoti jai per žmogų. Asmuo, narys, buvo įpareigojamas integruotos pasaulėžiūros pagrindu susikurti savo pasaulėžiūrą ir pirmiausia per save realizuoti idėją gyvenime.

Ta kryptimi einant ateitininko kaip inteligento pašaukimas pagal Stasį Šalkauskį yra: kultūrinė pažanga, riteriški užsimojimai, visuomeninio susipratimo ir pusiausvyros išlaikymo uždaviniai. Jo kaip inteligento požymiai yra: aukštas profesinis pasiruošimas su aiškia tendencija kurti, apvaldyti pasaulį ir jį keisti idealine prasme, dorinis kilnumas, linkimas pasiaukoti už tai kas šventa, tikra, gera, gražu, jautrumas, teisingumas, priešingumas savanaudiškumui, valinis tvirtumas, tvirto būdo charakteris, sugebą būti visuomenės susipratimo ir visuomeninės pusiausvyros veiksmu.

Taigi integracijos pagrindu buvo siekiama į ateitininkijos ideologiją įjungti visas pozityvias vertybes, kaip į dailę harmoningą statinį, o instauracijos pagrindu per žmogų, kylantį savo dvasia ir sugebėjimais, buvo stengiamasi įgyvendinti tas vertybes visuomenėje. Pirmoje eilėje asmuo buvo raginamas būti ryškiu gyvenimo veiksmu, siekiančiu pažangos ir didesnio asmeninio tobulumo.

Tokiu būdu atrodo, kad ateitininkijos integruota ideologija ir iš jos išplaukia instauracijos uždaviniai buvo labai spalvingai ir ryškiai pateikti.

* * *

Kiek ir kokių būdu ateitininkijos idėja buvo realizuota gyvenime?

Atsakant į šį klausimą čia paminimi kaikurie svarbesnieji įvykdyti darbai ir atskirų asmenų nuomonės apie ateitininkus.

Integruotos krikščioniškos ideologijos iškėlimas Lietuvos gyvenime buvo įvykdytas faktas. Tautinis atgimimas buvo įprasminas religiniu atgimimu ir tuo lietuvių tauta brandžiai idėjiškai atsiskyrė nuo rusų okupantų nihilistinės ideologijos.

Lietuvos visuomenė ateitininkijos pastangomis buvo supažindinta su socialine Katalikų Bažnyčios doktrina ir tuo būdu buvo paruošta drąsioms socialinėms reformoms, kaip pvz. žemės reformai įvykdytai Lietuvoje. Socialinio klausimo studijos ir praktika, taip aktuali Voronežo ateitininkų gyvenime, persimetė ir į Lietuvą. Kaune ir kituose pramonės centruose buvo organizuojami krikščionys darbininkai ir jie darbininkijoje turėjo vyraujančią padėtį. Taip dirbantieji nebuvo prarasti Bažnyčiai, kaip buvo įvykę daugelyje kitų kraštų.

Studentai ateitininkai per savo atostogines pratybas vykdė platų visų tautos sluoksnių bendravimą. Kiekvienas studentas ateitininkas prieš atostogas gaudavo uždavinį dalyvauti katalikiškojo kaimo jaunimo — pavasarininkų veikime, ruošiant vaidinimus, sporto ir dainų šventes, vadų kursus, rajoninius kongresėlius.

Ateitininkės labai sėkmingai reikėsi katalikų moterų veikloje, organizuodamos motinų globą, kursus, kongresus.

Planinga auklėjimo programa vyko moksleivių ateitininkų kuopose. Konferencijos, vadovų kursai, rajoniniai suvažiavimai, Gamtos Draugo ekskursijos ugdė jaunuomenės charakterį, pasaulėžiūrą. Moksleivių ateitininkų centras sudarytas iš vyresniųjų studentų kas pusmetį aplankydavo kuopas. Tas ugdė moksleivių studentų tarpusavį solidarumą ir sudarė gyvą įtaigojančią kontaktą. Kiek studentas pajėgdavo, jis įžiebdavo jaunuose moksleiviuose meilę aukštesniems tikslams ir vertybėms. Kuopos siela paprastai buvo kapelionas, kuris ateitininkų darbu tikėjo ir jo rezultatus matė. Mokytojų talkai buvo sunkoka pasitelkti, nes darbas ateitininkuose anuometinės vyriausybės nebuvo nuopelnu laikomas. Tikta patys drąsieji įsijungdavo į talką. Todėl labai mielai buvo pasinaudojama atostogaujančiais studentais.

Studentai suskirstyti būreliais susirinkdavo pas savo būrelio sendraugį pokalbiui — diskusijoms prie arbatėlės. Tuo būdu palaikydavo gyvą ryšį, pasikeisdavo patyrimu, išsiaiškindavo metodus.

Ateitininkijos įtaka į visuomenę vystėsi per gana platų spaudos tinklą: per mėnesinį žurnalą Židinį, per savaitraštį Naująją Romuvą, per dienraštį XX Amžių, per Darbininką krikščionims darbininkams, per Mūsų Laikraštį ūkininkijai, per Moterį.

Gana stipri buvo ir jaunimo spauda: Ateit'is, Ateities Spinduliai, Naujoji Vaidilutė, Pavasaris.

Profesionalai katalikai plačiai įėjo į visą gyvenimą — gamybą, prekybą, administraciją, sveikatos žinybą, į žemės ūkio mokyklas. Atsirado katalikų dėstytojų universitetuose, akademijose, technologijos institutuose, technikos mokyklose, o ypatingai gimnazijose ir kitose švietimo institucijose. Tokiu būdu susidarė gana plati lietuvių katalikų inteligentų grupė.

Štai kelios ištraukos iš visuomenės kelių asmenų linkėjimų ateitininkams, duotų 1932 metais, Vytauto Didžiojo universiteto studentų ateitininkų sąjungai švenčiant dešimtmetį. Tie linkėjimai tilpo ta proga leidžiamame SAS leidinyje "Savu Keliu", jie gali būti įdomūs kaip ateitininkija atrodė laikuriams arčiau bei toliau nuo jos stovintiems asmenims.

Poetas Maironis sako: Studentai ateitininkai savo katalikiškąją pasaulėžiūrą man yra artimiausi ir mylimiausi. Tik aš pageidaučiau, kad tikėjimo ir doros klausimai jiems rūpėtų pirmoje eilėje — ne politika, ypač partinė, kad ateitininkų tarpe nepasikartotų tokių šuolių, kaip Salomėja Nėris...

Prof. V. Čepinskis, to meto universiteto rektorius, jaunystėje socialdemokratas, bet savo galvą krikščionis, taip ateitininkus apibūdino: Studentų ateitininkų organizaciją laikau rimta, gerai susitvarkiusia ir disciplinuota. Ateičiai brangiems ateitininkams linkiu mažiau prasilenkimų su Kristaus mokslu kaip buvo iki šiol. Linkiu daugiau dėmesio kreipti į Kristaus reikalavimą: "Sek mane, o nabašnikams palik laidoti savus nabašnikus", ir į apaštalo Povilo patarimą tesalonikiečiams "Patriarkite visokių dalykų, bet priimkite tik tai gera".

Vyskupas Mečislovas Reinys, komunistų kankinys, drąsino: Studente Ateitininke, žinok: pažangesnio vardo kaip tavo kitur nerasi, kilnesnio šūkio niekas nesugalvos, pilnutesnio gyvenimo niekas nepatieks. Atsimink: Dievas ir Tėvynė iš tavęs laukia daugiau. Ugdyk savyje šventą, mokslišką, gyvenimišką asmenybę. Tik dirbk, tik siek, tik patį kilk.

Kan. P. Dogelis, pavasarininkų organizacijos kūrėjas, Ateitininkų Šalpos Fondo globėjas, skundėsi: Liūdziau kai ateitininkas idealistas persimeta į karjeristų eiles.

Štai atviri pasisakymai iš tikro gyvenimo lapo. Linkėjimai įdomūs, gyvi, savyje turi meilės ir žavėjimosi studentijos sąjūdžiu, kuris juos domino ir jiems imponavo.

Tie linkėjimai bent iš dalies parodo ateitininkijos žmogiškąją dalį. Daugumoje, darbas ateitininkijoje nebuvo palankiai priimamas aplinkos, darbui reikėjo vidinio įsitikinimo, asmeninio gilaus apsisprendimo ir aukos dvasios pakelti visus sutinkamus sunkumus. Taigi, vieni aukojosi, užsidedę dirbo. Kiti gi, neatsispyrę kuriai naujai madai, arba iš baimės, asmeninio nepatogumo arba karjeros sumetimais traukėsi iš sąjūdžio ir nueidavo mamai tarnauti.

Iš kitos pusės ateitininkijos perdrąsi linija, perryškūs sprendimai laikuriams atrodė perrevoliuciniai.

Pavyzdžiui, kai moksleiviai ateitininkai Švietimo Ministerio įsakymu buvo uždaryti, studentai ateitininkai iš solidarumo perrišo savo ženklelį gedulo juoste, kovojo už moksleivių veiklos laisvę — visa jų eilė todėl atsidūrė koncentracijos stovyklose, kalėjimuose. Todėl visai suprantama, kad nepriklausomybės šventės metu kai iškilmėse buvo norėta visą studentiją eisenoje nuvesti pas to meto autoritetinio režimo vadą jį pagerbti, ateitininkai nesidavė įviliojami ir praėjo pro šalį.

Suprantama tas sukeldavo kontroversiją, vieniems tai buvo perrevoliuciška, "perpolitiška". Kiti gi žavėjosi ateitininkijos drąsa išlaikyti savo charakterį ir nepataikauti tiems, kurie skriaudė jų jaunesniusius brolius — moksleivius ateitininkus.

Juk gyvenime tarp žodžio ir veiksmo pilnos vienybės nėra. Tad ir ateitininkams žmogiško žvilgsnio rei-

kia. Juk ateitininkijos žodis "Visa atnaujinti Kristuje" taip aukštas, o žmogaus veiksmas dažnai taip netobulas aukštam žodžiui išreikšti. Bet svarbu, kad bent linkimas yra žodžio kryptimi.

Vaizdžiau padėti galima apibūdinti taip: štai turime labai puikų aukštos kokybės ir vertės smuiką. Ir štai, jaunuolis, kuris yra susidomėjęs smuiku. O koks didelis tarpas kol tas susidomėjimas išvirs į tokį sugebėjimą, kad iš to smuiko bus išgauta bent maža dalelė galimų gražių sąskambių. Bet reikia džiaugtis jeigu yra daug tokių, kurie bent bando gaidas pramokti. Tai bent yra vilties, kad kadais jie pajęs įsijungti ir į simfoninio orkestro harmoniją.

Tobulumo reikalavimams ateitininkijos veikloje nėra ribų ir juos tenka priimti su nuolankumu.

* * *

Kiek ateitininkai parodė ištikimybės žodžiui asmeni-ne auka?

Ateitininkija, kaip inteligentinė lietuvių organizacija, pagal savo siekimus ir pagal veiklos metmenis kūrybinio darbo idealu laikė taikios kūrybos dvasią. Bet gyvenimo tikrovė iš ateitininkijos, vos savo siekius pažinusių ir apsiireiškusios, pareikalavo ne tiek kūrybingumo, kiek herojiškumo.

Ir štai Pirmojo Pasaulinio karo metu ateitininkai tėvynės ginti išėjo ištisomis klasėmis, 1919-20 metų Karo Mokyklos laidos 80% buvo sudarytos iš ateitininkų. Jų visa eilė žuvo nepriklausomybės kovose: Kumpis, Sideravičius, broliai Matulaičiai, Riauba, Vincas Dovydaitis, Vaitiekūnas ir kiti, daugumoje šeštos, septintos klasės mokiniai.

Tautinėje idėjinėje kovoje Antrojo pasaulinio karo metu 1940-52 metais ateitininkija kovojo prieš okupantus ir prieš komunistų bei nacių doktrinas. Ateitininkai šioje rezistencinėje kovoje pasireiškė kaip tautos minties linijos formuotojai ir kaip aktyvūs ginkluotos kovos dalyviai. Rezistencinių kovų metu ateitininkijos nusistatymas pilnai sutapo su visos tautos nusistatymu — ryškiu valstybinės laisvės siekimu, rėmimusi demokratiniais principais, linkimu į kraštutines socialines reformas, krikščionišku religiniu sąmoningumu.

Rezistencinėje kovoje ateitininkija pasižymėjo konkretumu ir principingumu. Būdama įsijungusi į kelis pagrindinio sąjūdžius, ji buvo veikli rezistencinėje spaudoje, turėjo tikslų ir patikimą žinių perdavimo ir informacijos tinklą; tas padėjo planingai pasiruošti didiesiems lietuviškosios rezistencijos uždaviniams kaip pvz., 1941 metų sukilimui. Antinacinėje rezistencijoje 1941-44 m. buvo nukreiptas dėmesys į lietuvių tautos jėgų apsaugojimą ir tautos atsparumo ugdymą prieš ateinančią dar grėsmingesnę naikinimo bangą. Ir šis išprovokavimui nesiduodas metodas iš ateitininkijos vis dėlto pareikalavo nemažai gyvybės aukų: vokiečių koncentracijos stovyklose žuvo "Ateities" buvę redaktoriai A. Januškevičius, K. Bauba, K. Masa'tis, Moksl. Ateit. b. pirm. Šapalas, dvasios vadas kun. Alf. Lipniūnas.

Partizaninės kovos 1945-52 metais iš mūsų tautos brolių pareikalavo milžiniško aukų skaičiaus, daug ateitininkų buvo jų eilėse. Čia paminėtini keli iš žuvusiųjų: Juozas Lukša-Daumantas-Skrajūnas-Miškinis, Lietuvos partizanų vadas, atvykęs iš Lietuvos į laisvąjį pasaulį 1948 metais vasarą, atvežęs Lietuvos tikinčiųjų laišką Šv. Tėvui, knygoje "Partizanai už Geležinės Uždangos" aprašęs lietuvių tautos karžygišką kovą už laisvę, vėliau

grįžęs atgal į Lietuvą ir ten žuvęs didvyrio mirtimi 1951 metais; Julijonas Būtėnas, iš Vakarų Europos grįžęs Lietuvon, kad būtų su kovojančiais broliais, ir ten žuvęs didvyrio mirtimi 1951 metais; vysk. M. Reinys ir vysk. V. Borisevičius, komunistų apkaltinti kaip Lietuvos rezistencijos atstovai ir nukankinti; prof. Pr. Dovydaitis, miręs Sibiro tremtyje ir iki pat mirties nenustojęs ateitininkiškos apaštalavimo dvasios; dr. Ignas Skrupskelis, XX Amžiaus redaktorius, Jonas Štaupas, Ateitininkų Federacijos generalinis sekretorius, J. Masiliūnas, sendraugių ateitininkų pirm., dr. J. Valatka, buv. sendr. ateit. pirm., J. Dagelis, buv. Vytauto klubo pirm. ir daug kitų žuvo Sibiro šiaurės koncentracijos stovyklose. Tų vyrų herojiškumą vainikuoja Sibiro tremtinių mergaičių maldaknygės dvasia.

* * *

Kiek ateitininkijos žodis buvo gyvas tautoje?

Prof. St. Šalkauskio svajonė buvo, kad Gyvosios Dvasios sąjūdis per ateitininkiją išsivystytų visoje tautoje, kad ji užsidegtų noru nuolat kilti dvasinio gyvenimo linkme. Jis jautė, kad jeigu tautoje bus idealo meilės, dorinio jautrumo, protinio gyvumo, optimizmo, noro kilti, tobulėti, tokiai tautai jokie pavojai nebaisūs — ji sunkumuose ir bandymuose nepalūš. Jis keliais atvejais kvietė jaunystės dvasią paversti dvasine jaunatve, kuri užsilaikytų žmoguje nežiūrint jo metų skaičiaus.

Epochinė kun. Myk. Krupavičiaus įvykdyta žemės reforma per ateitininkiją rado atramos katalikiškoje lietuvių visuomenėje. Ji davė kryptį ir pagrindą socialiniam solidarumui lietuvių tautoje.

Kai visuomeninė korupcija ir autoritetizmas buvo mados srovė Europoje, dvidešimt ateitininkų sendraugų

gių paskelbė plačią programą "Į organinės valstybės kūrimą". Tai buvo drąsus ir tvirtas žodis už demokratinę valstybės tvarkymą totalitarinių tendencijų metu.

Prof. K. Pakštas paskelbė dinamišką šūkį "Pasukti Lietuvos laikrodį šimtą metų pirmyn", tuo skatindamas į didesnę pažangumą kultūros bei visuomeninio gyvenimo srityje.

Dr. Ant. Maceina ir dr. J. Brazaitis ir kiti iškėlė socialinės demokratijos idėją, kuri garantuotų lygias teises visiems gyventi pakenčiamose sąlygose, o ne tikta lygias teises balsuoti.

Kun. St. Ylos pilnutinės katalikybės mintis rado gyvo atgarsio kaip ateitininkuose taip ir plačioje visuomenėje.

Taip metų eigoje ateitininkija švystelėdavo mintimis, kurios buvo ir naujos ir tiksliai siekė ateities. Kai kurios iš jų, ateitininkijoje iškilusios prieš 30 metų, yra dabar vykstančio Bažnyčios susirinkimo svarstymų objektas.

* * *

Tremties gyvenimas iškelia naujų problemų, bet jos neliečiamos šiame svarstyme. Čia tesiekta pažymėti kiek minties gyvybės ateitininkija parodė lietuvių tautoje atgimusioje laisvam valstybiniam gyvenimui, kiek ateitininkijoje buvo konkretumo dvasios realizuojant tartą žodį.

Idėjinis pavergimas tautai yra daug baisesnis už fizinį pavergimą. Tuo atžvilgiu ateitininkija atgimusioje Lietuvoje buvo svarbus veiksnys, sugebėjęs tautą atiboti nuo svetimų nihilistinių idėjų įtakos ir iki tam tikro laipsnio pajėgęs ją nukreipti į aukštesnius dvasinius horizontus, jaunimui pateikęs kilnius obalsius ir nukreipęs jo dėmesį iš pilkos kasdienybės į spalvingesnę bei vertingesnę ateitį.

ECCE ADVENTIT DOMINUS

*Seniai girdėtosios giesmės aide
atsivėrė palaidoti pasauliai:
širdis dainavo ilgesio dainas,
raudas neišsakyto, nesuprasto sielos
skausmo.*

*Gimė Dievas — keistas, nepažįstamas.
Ne knygoje skaitytas, pamoksluose
girdėtas...*

*Kaip Jį sutikt? kaip Jį priimt,
nes artinosi Nepažįstamasis.*

*Skubėjus Morta sustodavo sumišus,
o Marijos tyloje aidėjo Tavo akių veris
žvilgsnis.*

Tai Tu, tai Tu, artėjąs Dieve!

* * *

*Kas pasakys, kada suaugusio širdis
pradėjo plakti kūdikio daina,
kada užliejo neišsemiamo džiugėsio
banga?!*

LILĖ TUMOSAITĖ

ILGESYS

*Plačioje pievoje ieškojau
žiedo be dėmių,
saulėj spindinčio
pavasario džiaugsmu...
ir neradau... nes*

*išsisklaidė pasaulį nepasiekiamam
ir nematytam.*

NEŽINOMAS VEIKSNYS

James O'Gara, Amerikos katalikų žurnalo "The Commonweal" redaktorius, pastebi, kad šiais metais prezidentinius rinkimus gali nulemti nežinomas veiksnys. Tas x veiksnys šių metų prezidentiniuose rinkimuose yra taip vadinamas "baltasis atkirčio". Jį pamatuoti sunku, nes daugelis asmenų gėdinasi atvirai prisipažinti, kad tas veiksnys gali įtakoti jų balsavimą. Tad gudrūs politikai ir agitatoriai savo kalbose bando sukurti mitą, kad jie yra ne "baltojo atkirčio", bet "teisės ir tvarkos" šalininkai, nors tai įdedama į tokį kontekstą, kad patrauktų "baltojo atkirčio" balsus. Kad tai būtų daroma vien tik vietinių oportunistinių politikų, galima tai būtų praleisti pro pirštus. Bet kai tuo nusikalsta prezidentinis kandidatas ir net buvęs Amerikos prezidentas, tai kažkur jau negerai. Yra keista, kad tokios reikšmingos asmenybės gali pulti į tokį pigų ir šlykštų rasizmą vien tik dėl rinkimų laimėjimo.

Malonu būtų teigti, kad lietuviai prie šio "atkirčio" neprisideda. Ar jei jau prisideda, tai maža nereikšminga grupelė. Bet žiūrėkime, kaip iš tikro yra, o ne kaip norėtume, kad būtų. Mes stovime avangarde "baltojo atkirčio". Ir štai keli nemalonūs faktai. Mes tik turime žvilgtelėti į Lake County, Indiana. Šioje apskrityje, į kurią įeina Gary, East Chicago ir Hammond, gyvena nemažas skaičius lietuvių. Paklauskime jų, kaip jie balsavo praėjusį pavasarį pirminių rinkimų metu. Nors atsakymus ne taip lengva gauti, bet atrodo, kad trys ketvirtadaliai jų balsavo už Alabamos gubernatorių George Wallace. Taipgi paklauskime, kokios nuotaikos vyrauja Čikagos bei apylinkių lietuvių namų savininkų draugijose. Tos nuotaikos pasireiškia ne tik paprastų žmonių tarpe, bet taipgi mūsų inteligentijoje. Kodėl šis kartėlis pas mus gyvuoja, sunku pasakyti. Gal dėl to, kad mes kaip maži vaikai bijome to, ko nepažįstame, o gal mes kitų žmonių laisvės kovas per greit nuvertiname ir tuoj išvedžiojame, kad tai komunistų darbas, gal grynai iš materialnio taško, o gal kad tingime su šių dienų problemomis susipažinti ir tik rūpinamės baliukais bei nereikšmingais parengimais.

Vienaip ar kitaip mums laikas atbusti ir įrodyti, kad mes nesame rasizmo ir vergijos šalininkai, ir kad mums moralė ir laisvė yra reikšmingos kaip universalios vertybės, o ne vien tik kaip asmeninės ir tautinės. Aš sutinku, kad būtų gėda, jei Amerikos prezidentiniai rinkimai bus laimėti ar pralaimėti šio klausimo dėka, bet dar bus didesnė gėda, jei lietuviai pasiliks stovėti "baltojo atkirčio" avangarde.

Martin Luther King beldžiasi į Amerikos sąžinę

ELENA BRADŪNAITĖ

Vargu, ar kas galėtų paneigti ši išsireiškimą. Ypatingai po paskutinių ir labai žiaurių riaušių Harlem, New York. Man Martin Luther King atstovauja visus juodukus, dėl to aš temą toliau nagrinėsiu juo naudodamasi kaip juodukų simboliu.

"Buvo karšta l'epos diena Harleme. Staigiai sprogo verdantis juodukų ghetto ir garsas šio sprogo nuskambėjo po visą pasaulį". Taip prasideda vieno juoduko aprašymas tų keturių dienų, kurias jis praleido, anot jo, pragare. Man neapsimokėtų toliau apie tas riaušes rašyti, nes, be abejo, dauguma jūsų apie tai jau girdėjote. Bet jeigu kas nors šiuo daugiau domisi ir norėtų daugiau sužinoti, galite rasti minėtą ir labai įdomų straipsnį **Ramparts** žurnale, šių metų spalio mėnesio numeryje.

Ne vien tiktai Harlem, bet ir daug kur kitur juodukai beldžiasi į duris atsiveriančias į Amerikos visuomenę. Bet jiems jau atsibodo belstis ir dėl to jie stengiasi jėga nugriauti šiuos vartus, atskiriančius juos nuo kitų.

Kas juos taip atskiria? Pirmiausia, spalva. Bet taip neturėtų būti, juk visi esame lygūs ir broliai Kristuje. Gerai, užmirškime spalvą, bet tuoj pat atsiranda ir antra priežastis. Sakom — taigi, jis žmogus kaip ir aš, bet kodėl jis negyvena kaip žmogus? Tiesa, turim pripažinti, kad juodukai nėra patys švariausi žmonės pasaulyje. Bet pagalvokim — ar čia jų kaltė? Nors čia ir diskusinis klausimas, man atrodo, kad ne. Juodukai buvo atvežti prievarta iš Afrikos kaip gyvuliai ir daugelį metų laikomi lygūs gyvuliui. Gyvuliu niekas nenori būti, o būti juo svetimoj oloj dar nejaukiau.

Juos iš šitos vergijos išgelbėjo baltas žmogus. Bet jį išgelbėjęs paliko Dievo valiai. Nei jis jį mokė kaip reik'a gyventi, nei jis jam steigė mokyklų, nei jam bandė gerinti gyvenimo sąlygų. Dėl to negali sakyti, kad baltasis tikrai juoduką išlaisvino. Pusę jo ištraukė, o kitą pusę taip dumble ir paliko įklampusią. Dabar po tiek metų juodukas **pats** pra-

deda bandyt išropoti iš šių pelkių. Pabrėžiu žodį "pats", nes kaip jų vienas vadas sako: "Juodas žmogus čia Amerikoje daugelį metų šaukėsi Kristaus, dabar šaukiasi Mohometo, keli net ir Mozės, bet nei karto per visus šiuos metus jojo sąlygos nepagerėjo ir juodukas realiaime gyvenime vis dar vergas. Aišku, kad jojo maldos niekas neklausė ir ja nesidomė". Taigi atėjo laikas jiems patiems laisvintis.

Aš užjaučiu juodukus ir suprantu jų laisvės troškimą. Deja, šitas jų prasiveržimas į Amerikos visuomenę gali jiems tiktai daugiau žalos padaryti negu gerovės. Jų didžiausia klaida yra kad jie nori pasiekti per dešimt dienų ką baltieji pasiekė ištisų generacijų pastangomis. Mano galva, pirmiausia reiktų juos kaip galima daugiau suklaidinti, o paskui dalintis teisėmis. O kaip tą įvykdyti, paliksiu gudresniems išspręsti. Tas gudresnis, mielas skaitytojau, gali būti ir pats.

JAUNUOLIAI IR DARBAS: ŠIANDIEN

New York Times savo IX. 2 vedamajame kelia susirūpinimą negrų jaunuolių bedarbe. Valstybinė statistika rodo, kad negrų jaunimas vis toliau ir toliau atsilieka lenktynėse dėl darbų. Vienas iš keturių negrų vyrų yra bedarbis. Šis santykis beveik dvigubai didesnis už bedarbės santykį baltodžiams jaunuoliams. Prieš dešimt metų tik vienas iš keturiolikos negrų jaunuolių neįstengdavo gauti darbo, jei jo ieškojo. To meto bedarbės santykis buvo truputį aukštesnis už jaunų baltųjų bedarbės santykį.

Bedarbiai negrai jaunuoliai ypač ryškiai pasirodė vasaros riaušėse North Philadelphijoje, New Yorke ir Rochesterį. Įtampą paaštrino didelis skaičius jaunų vyrų, kurie jautėsi uždaryti akligatvyje tuo metu, kai daug norima ir daug žadama.

JAUNUOLIAI IR DARBAS: RYTOJ

Žurnalas "Christianity and Crisis" savo kovo 2 numeryje vedamajame patiekia statistiką, kuri verčia susimąstyti.

1965 metais beveik keturi milijonai amerikiečių jaunuolių sulauks savo aštuonioliktojo gimtadienio: vienu ir ketvirčiu milijono daugiau, negu 1960 m. — veik 50% pakilimas.

Iš šių keturių milijonų ketvirtoji dalis bus priimta į kolegijas, 45% baigs gimnaziją ir pradės ieškoti darbo, prisidėdami prie to 30%, kurie paliko mokyklą nebaigę. Šis jaunųjų skaičiaus padidėjimas nėra laikinas — iki 1970 kasmet apie trys milijonai jaunų žmonių ateis ieškoti darbo.

Šie jaunuoliai darbo neras, nebent Amerikos ekonomija pasistengs parūpinti daugiau darbų, negu 1959-1960 m. Šiame dešimtmetyje kasmet buvo sukuriami apie 840,000 naujų darbų: dabartiniame dešimtmetyje mes turime sukurti bent pusantro milijono naujų darbų, — bent tiek naujų darbų reikia, kad bedarbių procentas jaunimo tarpe neprašotų dabartinio 11%.

1962 m. daugiau milijonas su trečdaliu jaunų žmonių 16-24 m. amžiaus tarpe buvo be darbo. Šie jauni žmonės nebebuvo mokykloje — jie ieškojo darbo, ir jo negavo. Didelė dalis jaunuolių dingsta ir iš darbo jėgos statistikų, ne tik iš mokyklos: jie praranda viltį gauti darbą ir nuleidžia rankas. Darbo Statistikos Biuras randa bent 150,000 jaunų vyrų tarp 14-19 m. amžiaus šioje pasidavusių kategorijoje 1962 m.

Kaikurios jaunuolių grupės yra sunkiau paliestos bedarbės, negu kitos. Negrų bedarbė yra dvigubai didesnė už baltųjų. Dar sunkiau darbą gauti tiems, kurie nebaigia mokyklos. Nors mažiau mokinių šiuo metu iškrinta iš mokyklos, darbų rinka jiems greičiau mažėja. Tarp 1950 ir 1962 m. darbų skaičius vyrams su pradžios mokyklos (ar mažesniu) išsimokslinimu sumažėjo 34% — tai reiškia, kad darbo rinka šiems vyrams neteko beveik dešimt milijonų darbų.

Ateityje neišlavintiems darbininkams darbų bus dar mažiau. Žemės ūkyje tik vienas iš dešimties ūkininko sūnų ras sau pragyvenimą. Darbai neišlavintam darbininkui industrijoje ir žemės ūkyje nuolat mažėja.

Iš kitos pusės, kraštui labai reikalingi specialistai. Štai dabartiniame dešimtmetyje kraštui trūks 84,000 mokytojų, daugiau ketvirčio milijono inžinierių ir technikų.

Kraštui reikalinga išlavinti žmonės, gi tačiau iš viršutinio gimnaziją baigusiu trečdaliu mažiau pusės baigia kolegiją. Kiekvienas, kuris iškrinta iš mokyklos, daro dvigubą nuostolį kraštui: netenkam žmogaus, kuris galėjo tapti specialistu, o per anksti įeidamas į darbo rinką jis išstumia iš darbo žmogų, kuris dar mažiau mokslo galėjo paragauti, apsunkindamas šio ir taip sunkią dalį.

SU KREPŠININKAIS PO AUSTRALIJĄ

Daug žmonių pažįsta Joną "Jasių" Šoliūną asmeniškai. Dar daugiau lietuvių atpažįsta Joną Šoliūną iš jo visuomeninės veiklos. Bet nesvarbu, kaip su juo yra susidūrę, visi turi savo nuomonę apie Joną, nes jis yra kontroversinė asmenybė.

Ateitininkų tarpe kolega Šoliūnas pasižymėjo veikloje moksleivių, studentų ir sendraugių sąjungose. "Ateities" puslapiuose Jonas rašo įvairiomis temomis, pradedant sportu ir baigiant poezija.

Bendroje spaudoje Jonas Šoliūnas rašo socialiniais klausimais. Jis specializuojasi socialinio draudimo problemose ir parapijų struktūros bei veiklos aktualijom.

Sportininkams Jonas Šoliūnas yra dienraščio "Draugo" sporto sky-

riaus redaktorius ir bendrai sportinės spaudos darbo pelytė. Neapsieina nei vienas rimtesnis mūsų sporto leidinys be Šoliūno straipsnių. Bet Jonas nepasitenkina vien tik rašymu. Kurie sekė mūsų sportinę veiklą per paskutinius 15 metų Amerikoje, Joną Šoliūną matė žaidžiant krepšinį, tinklinį, lauko tenisą ir, žinoma, stalo tenisą. Stalo tenisininkų tarpe Jonas buvo visada skaitomas vienu iš geriausių (nors šio fakto nepripažįsta jaunas Vytas Nasvytis, kuris, neseniai įveikęs J. Šoliūną vyrų turnyre, paklausė savo tėvo, ar ponas Šoliūnas yra bet kada laimėjęs kokią stalo teniso taurę).

Vienok, Jono geriausiai atliktas darbas ir populiariausias žygis buvo jo kelionė Australijon su lietuvių

krepšininkų rinktine. Jo straipsnius kadieną sekė tūkstančiai lietuvių. Dienraščio "Draugo" puslapiai užfiksavo mūsų šauniųjų krepšininkų istorinę kelionę — visus laimėjimus, visus kelionės epizodus. Jono straipsnius sekė ne tik sporto mėgėjai, bet ir tautiečiai, kurie niekada nebuvo girdėję apie mūsų sportinę veiklą bei lietuvių krepšininkų pajėgumą. Visi, kurie skaitė Jono žodžius iš tolimosios Australijos, džiaugėsi jo energija ir stiliaus originalumu. Išvykęs į Australijos žemyną, Jonas atliko savo žurnalistinį darbą puikiai. Šoliūno atliktu darbu mes galime didžiulis ir statyti žurnalistiniu pavyzdžiu. Kolegai Jonui sportiškas sveiks valio!

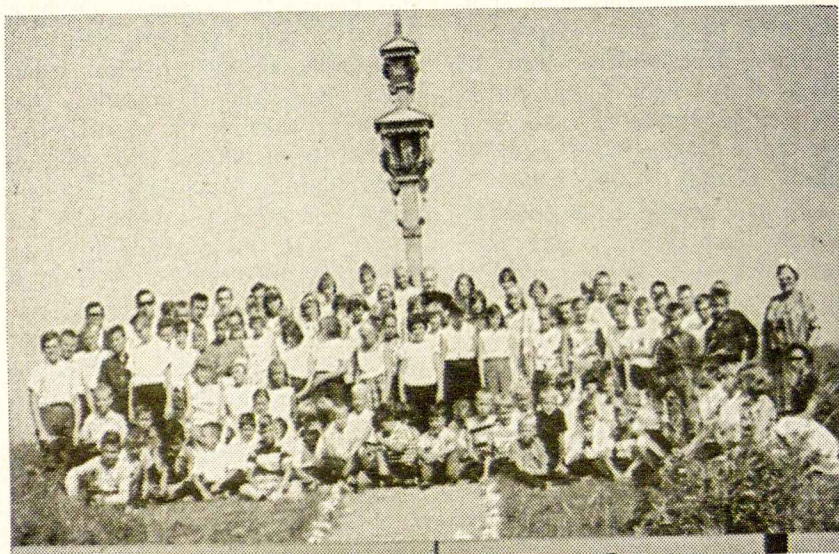
PŽ

M Ū S Ų

Draugai

STOVYKLOS

Dainavos
jaunučių moksleivių
stovyklos dalyviai

DAINAVOS

ŠALIES

JAUNOS

MERGAITĖS

PADAVIMAI

MIRGA PAKALNIŠKYTĖ

- Juk tu nieko ten nepažįsti.
- Saugokis, nepaskęsk.
- Tau veidą naktį nudažys.
- Badu numirsi.
- Tu iškepsi begulėdama saulėje.

Šitokie ir panašūs tėvelių bei draugų perspėjimai sukasi galvoje ir susilieja su vaizdais, pralekiančiais pro autobuso langą.

“Kažin? Gal tikrai stovykloje bus nekaip?” pradedu abejoti ir pažvelgiu į važiuojančius.

Visi šnekučiuojasi, juokiasi, triukšmauja, tik aš viena šalia stovyklos šeiminkės sėdėdama tyliu. Girdžiu, kaip kažinkas prisimena praeitos vasaros stovyklą, ir man pasidaro labai liūdna. Čia visi vienas kitą pažįsta, linksmai į Dainavą keliauja, o aš?.. Taip norisi grįžti į Čikagą, kur visos draugės pasiliko. Bet jau per vėlu.

— Aš sakau, kad paklydome. Tas vairuotojas nežino, ką daro. Čia visai nereikėjo suktis. Už kelių mylių tiktai — žiūrėkit.

Būsimas stovyklautojas rodo į žemėlapi ir įsikarščiavęs aiškina savo klausytojams šoferio klaidą.

Mano širdis pradeda greičiau plakti. Gal reikės grįžti atgal į Čikagą?

— Niekus plepa, — niurna mano kaimynė. — Daug sykių šiuo keliu esu važiavusi ir žinau, kad gerai važiuojame. — Patenkinta savo griežtais žodžiais ji pasitaiso ant pečių užmestą apsiaustą.

Žiūriu pro langą. Nesuprantu, kaip jie gali žinoti, kur mes esame. Čikagos jau nebesimato. Aplinkui tik laukai ir miškai.

Šaltas vėjas kelis lašus pro atdarą langą įpučia. Vis lyja ir lyja. Ir Čikagoje lijo, kai su tėveliais išvažiavau iš namų. Lijo ir kai Jaunimo Centre klausėme mišų, ir kai atvažiavo autobusai. Lijo, kai linksmai atsisveikinau su tėveliais ir mojavau jiems ranka. Tada buvau linksma. Nė nepagalvojau, kad galėtų būti liūdna stovykloje.

Atsidūstu. Autobusas lekia pirmyn — į Dainavą. Mano mintys mėgina pralenkti autobusą ir pamatyti, kaip Dainava atrodo. Nesiseka. Dar giliau liūdnuose mąstymuose skęstu.

— — — — —

— Jau čia! — pusė autobuso linksmai surinka. Kelio žinovas greitai su-

lanksto žemėlapi ir kartu su visais rodo į kankles, ant kurių užrašyta “Dainava” ir papaišyta strėlė.

Autobusas sukasi į mažą keliuką, į kurį strėlė rodo. Ir mes jau Dainavoje. Kažin, ar šioji Dainava panaši yra į aną Dainavą, kuri taip toli, už vandenynų?

Visur krūmeliai ir ilga žolė. Ji labai kvepia. Man patinka tas kvapas. Lygiai taip pat kvepia mūsų žolė, kai tėvelis ją nupiauna ir palieka nesugrėbęs.

Prie kryžkelės ant kalniuko stovi aukšta lietuviška koplytėlė. Joje sėdi Rūpintojėl’s. Tėvelis man pasakojo, kad ir Lietuvoje prie kryžkelių kitą kartą rymodavo Rūpintojėliai.

Mažas ežeras. Už jo aukštas, tamsiu mišku apžėlęs kalnas. Virš kalno žyd-ras dangus ir balti debesys.

Autobuse visi nekantrauja. Pasiėmę lagaminus, jau ruošiasi lipti lauk.

Pagaliau sustojame. Apsižvalgau — autobusas jau tuščias. Visi pradingę kaip rūkas. Tik dvi mergaitės dar velka lauk savo lagaminus ir džiaugiasi, kad autobusas sustojo prie mergaičių

namo, ne prie berniukų kaip praeitais metais. Ar prie mergaičių namo, ar prie berniukų, ar net prie pačių kareivinių — man vistiek pat. Bijau pravirkti. Išlipu iš autobuso su sunkiu lagaminu. Ką dabar daryti?

— Eglė, ar tu ten?

— Ne, mano dvasia. — Ji šypsosi.

— Ką tu čia darai?

— Dirbu.

Ir ji pradeda man aiškinti apie savo darbą.

Suskamba juokas. Staiga ir dangus pragiedrėja. Saulė pasirodo. Pasidaro šilta, gera. Draugę susiradau.

Ji man padeda užnešti lagaminą į aukštą kalną, kur mergaičių namas. Ten padeda paruošti lovą. Eglė miegos viršuje, o aš po pat jos lova apačioje.

Visą laiką fotografuoja. Sutvarkome lovas — nufotografuoja, nueiname prie kryžiaus — nufotografuoja, parodo man didelį ąžuolą — ir jį nufotografuoja.

Prie ąžuolo pasižadame sudaryti mergaičių grupę, kuri kalbės tik lietuviškai ir daug dainuos.

Grįžtame į barakus dainuodamos ir juokdamosi. Eglė skuba į virtuvę dengti stalus, o aš pasilieku apsitvarkyti.

— — — — —

Jau po vakarienės. Lauke temsta, o mergaičių name šviesėja. Mergaitės puošiasi susipažinimo vakarui. Jos skolina draugėms drabužius ir papuošalus ir iš jų prašo dažų ir batų.

Prie veidrodžių susigrūdusios mergaitės šukuojasi, dažosi ir kalbasi apie

šokius ir draugų sukneles bei šukuosenas. Eglė ir aš tyliai juokiamės ir fotografuojame įdomesnius mergaičių būrelius. Jos, tai pastebėjusios, žada mudvi į ežerą ar į laužą įmesti.

— Apačion! — ima raginti mus mergaičių vadovės. — Visos mergaitės į apačią!

— Ką?!

— O, ne!

— Mano plaukai!

— Kur mano batai?

— Žiūrėkite į mane! Aš visai nepasiruošusi!

Mudvi su Egle ne tik pasižiūrija į ją, bet dar ir nufotografuoja. Tos nuotraukos neprisiuntėme "Ateičiai", nes redakcija būtų jos nepriėmusi.

Nebesiklausova mergaičių dūsavimų bei riksmų ir su kitomis jau pasiruošusiomis išeinava. Pradedam žaisti sviedinį priekyje salės, bet greitai baigiam, nes yra tamsu ir uodai kanda.

Viduj muzika jau groja, bet šokti dar niekas nepradėjęs. Mergaitės sėdi vienoje salės pusėje, o berniukai prie durų. Vienas po kito pradingsta jie nakties tamsoje. Kaip ir visuose šokiuose.

Mudvi su Egle nešokava, nes niekas neveda. Esam mat naujokės, dar nieko nepažįstava.

Žvalgausi po salę. Lubos besančios lietuviškos, nes matosi balkiai. Ant tų balkių pakabintos popierinės ramunės. Salės gale stovi pianinas, ir už jo groja patefonas. Ten pat yra užuolaidos. Vėliau paaiškėja, kad už tų užuolaidų yra altorius, prie kurio kunigas kiekvieną rytą laikys mums mišias.

Dešimtą valandą muzika sustoja, o stovyklos komendantas praneša:

— Šokiai baigti. Dabar bus naktiepiečiai.

Naktiepiečiai? Kaip keista! Noriu pasiteirauti Eglės, ką tai reiškia, bet jos jau nebėra. O štai — ji prie šoninių durų stovi ir kviečia mane ateiti.

— Še tau dvi bulkutės. Pasiimk pieną, — pati jau valgydama ragina ji mane. Nieko nebelaukdama valgau ir aš.

Pavalgiusios einava lauk. Taip tamsu! Bijau nuvirsti į griovį ar nuriedėti nuo kalno. Visose pusėse čirškia svirpliai. Savo naktinę giesmę jie jau pradėjo. O man nauja baimė — užminti ant svirplio.

Jau ir mergaičių namas. Nesinori eiti į vidų. Dangus toks žvaiždėtas, ir taip vėsu lauke. Bet vadovių balsai girdisi: "Greičiau, greičiau, mergaitės, paskubėkit. Už penkiolikos minučių bus tyla."

Mergaitės kaip t'ie svirpliai — savo naktinę giesmę jos jau pradėjo. Kalbasi apie "tą berniuką su saulės akiniais", arba "tą berniuką su tokiais plaukais ir nosim", arba "tą vadovę su tuo vadovu"... Mudvi su Egle į lovą susilindusios taip pat kalbavosi apie "tokį berniuką su..."

— Imk dar vieną saldainį. Palauk, aš turiu du krepšius mėlynų. Mudvi turiva šią naktį baigti jas valgyti.

Eglė išlipa iš lovos ir išima iš lagamino mėlynės. Man bloga darosi, bet aš šypsau si ir pasiimu dvi mėlynės. Vieną šiaip taip suvalgau, o kitą po lova numetu.

— Žinai, Eglė, aš manau, kad čia bus labai linksma.

— Aš tai seniai žinau.

— Eglė, pažadink mane rytoj labai anksti. Aš noriu pamatyti aušrą.

— Aušra šiais metais negalėjo atvažiuoti į stovyklą. — juokauja Eglė.

— Gerai, pažadinsi.

Daugiau, rodos, nieko nebegirdėjau.

— — — — —

— Jau einu šalto vandens atnešti. Nėko, matyt, nebus. Paskutinį kartą sakau: jei nori pamatyti aušrą, kelkis.

Eglė šneka ir tempia nuo manęs paklodę.

— Jau lipu. Nešūkauk.

Einava praustis.

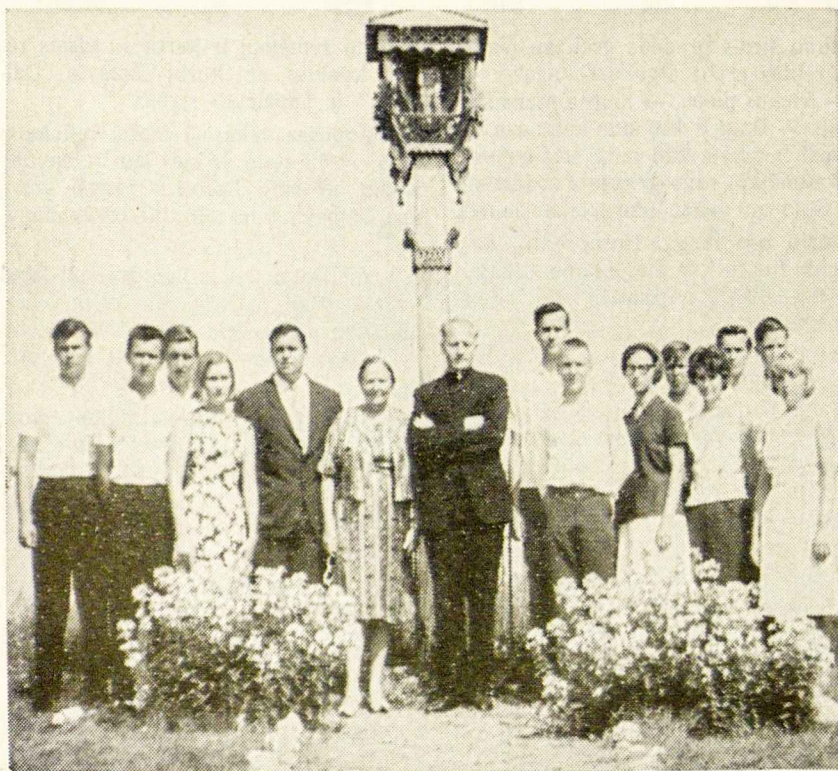
— A-a-a! Toks šaltas vanduo! — sušunkau jau palutinai atsibudusi.

— Nėra karšto vandens, — Eglė juokiasi.

Apsirengiava ir išeinava. Eglė pasiima foto aparatą.

Saulė jau patekėjusi, bet pirmieji jos spinduliai tebėra užrakinti tirštoje migloje. Kaip sruba ta migla. To'iau pėdos nieko matyti negalima.

Grįžtama į vidų. Kelios mergaitės atsikėlusios jau slankioja po milžiniš-

Jaunučių stovyklos Dainavoj vadovai

ką mūsų miegamąjį. Paaikėja, kad jos yra mūsų lovų kaimynės.

— Katra iš jūsų knarkia? — paklausia viena.

Aš pasižiūriu į Eglę.

— Turbūt tu, Egle, nes aš tikrai neknarkiu.

— Aš? Kaip tu gali taip sakyti? — užsigavusi sako Eglė. Tylesniu balsu ji paklausia: — Ar labai girdisi?

— Visas namas borbė. Tiek to. Kitą sykį tavo nosį su spilka susegsim.

— Klausykit, ar jūs priklausot prie būrelio?

— Prie kokio būrelio?

— Visos mergaitės susiskirstys į būrelius. Kiekviename būrelyje bus aštuonios mergaitės. Mes jau esame keturios. Ar jūs norėtumėte su mumis būti? Vėliau susirasime dar dvi.

— Gerai. Pasišnekėsime apie tai per pusryčius. Mūsų pokalbį pertraukia skardus švilpuko cyptelėjimas ir vadovės balsas:

— Kelkitės, merginos. Jau septyni. Kelkitės ir į mankštą.

Visuose kampuose girdisi dejavimai, ir tuojau pasipila apsimiegojusios mergaitės. Prausdamosi jos rėkia ir dūsauja, ir grasina Eglei visokiom kankynėm, nes ji visą laiką iš jų juokiasi ir šaukia: "Nėra karšto vandens!"

— Mergičkos, greičiau! Visą dieną nelauksim. Greičiau į mankštą! — jau pyksta vadovės.

Išeiname į lauką. Ten mergaitės su naktiniais drebėdamos jau laukia kitų.

— Gerai. Mankštą pradėsime šituo lengvu šokinėjimu.

Mergaitės daro, ką vadovė daro. Tik Eglė ne. Ji klausosi, kaip draugių kaukliai braška, ir pati juokiasi. Paskui ji fotografuoja jas.

Po mankštos apsitvarkome ir einame į salę mišių klausyti. Paskui pakeliame vėliavas ir valgome pusryčius. Pavalgiusios grįžtame į savo namą ir ten randame ant sienos pakabintą dienotvarkę. Joje parašyta, kas iššluos tą didelį mūsų kambarį ir patarnaus virtuvėje. Joje taip pat parašyta, ką darysime per visą dieną.

— Tai gerai, šiandien du sykius maudysimės, — apsidžiaugia Eglė.

— — — — —

Visa širdimi įsijungiame į dienos programą ir net nepajuntame, kaip greitai vakaras ateina. O vakare mergaitės vėl savo naktinę giesmę pradeda. Jos kalbas temomis, kurios joms arčiausiai prie širdies yra.

— Mirga, žinai, tas berniukas su... Bet viena, matyt, yra rimtesnė. Ji pašaukia:

— Egle, yra šaukiamas "Dulkis" susirinkimas. Ateik.

Mudvi nueinava prie kaimynių.

Mūsų būrelis tą dieną buvo oficialiai pripažintas ir jo vardas galutinai nuspręstas. Dabar mes visos "dulkės" pasikalbame apie savo reikalus. O kai

pajuntame, kad jau pakankamai viena kitą pažįstame, pradėdame svarstyti ir nebe taip jau svarbius būrelių klausimus.

— Kaip nors turime uždirbti taškų, kad galėtume vėliavas pakelti ir nuleisti, — viena "dulkė", vardu Živilė, rūpinasi.

— Aš manau, kad mūsų būrelis laimės sporto rungtynes. Už tai gausime taškų, — optimistiškai aiškina Aldona.

— Tu turbūt nematei, kas yra "Senmergių" būrelyje, jei taip sakai, — prataria Irena. — "Senmergės" turi Viktoriją.

Visos surimtėja.

— Ar taip svarbu, kas daugiau taškų gaus? — paklausiau aš.

— Žinoma! — visos karštai atsako.

— Gal...

Taip mes į tamsų kampelį susilindusios pašnibždom tariamės.

Staiga mus apšviečia prožektorius.

— Aha! Suradau sąmokslininkes. Greičiau į lovas! Arba nuimsiu taškų.

Nė "labanakt" viena kitai nepasakiusios, sprunkame į lovas. Tenka palaukti kitos dienos, kada galėsime baigti pasikalbėjimą apie taškus.

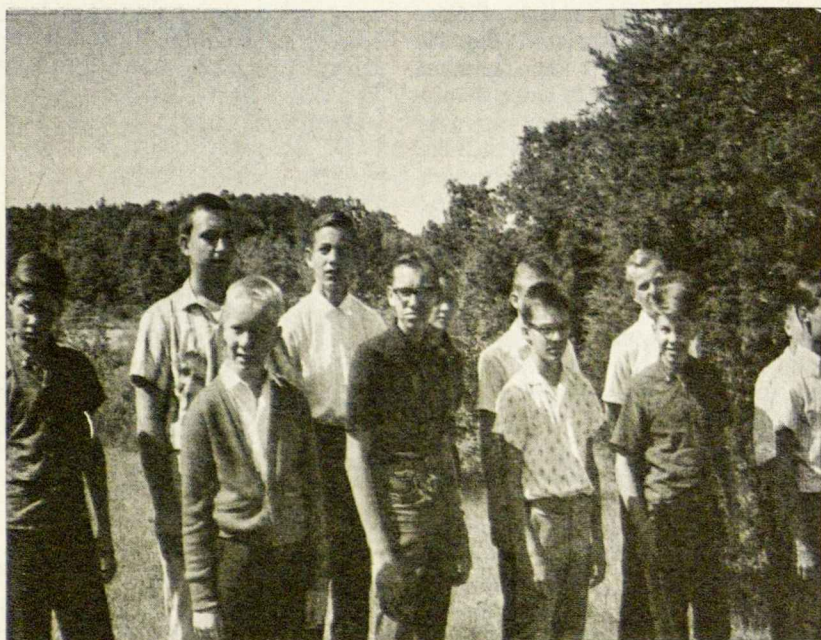
— — — — —

Laužas! Šiandien bus laužas!

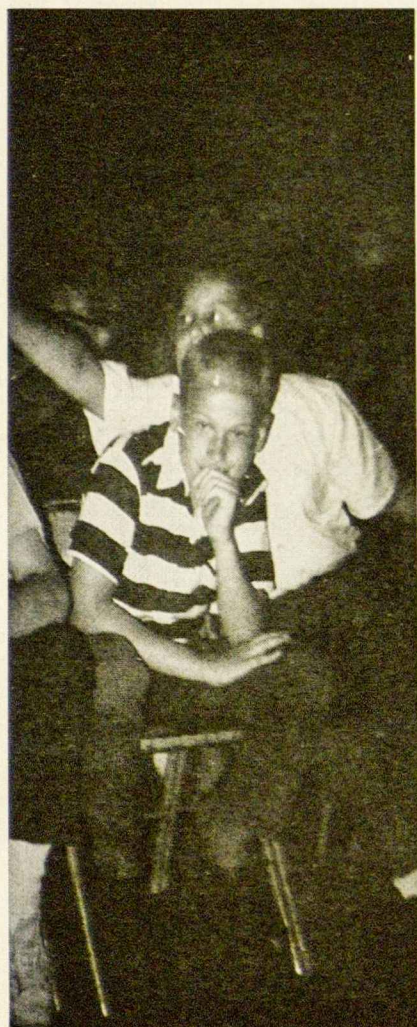
Šita naujiena ir vadovės švilpukas mane prižadina. — Ar prie laužo yra linksma?

— Reikia tik nuo uodų ir musių pasigynioti, ir tada bus labai linksma. Tik vienas rūpestis — reikia kiekvienam būreliui ten prisidėti su programa. Ką mes darysime?

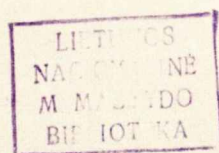
Ką mes darysime? Tą klausimą svarstome visą dieną. Ir nusprendžiame parašyti dainą ir ją padainuoti.

Kam jie čia mus susirikiavo?

Kažin ar studentų paskaitos bus tokios įdomios?

Po vakarienės mes einame. Einame toli, toli. Į kalną kopiname. Pagaliau surandame berniukų būrelį sukratę aukštą laužą. Uždega tą laužą, ir programa prasideda.

Įdomu klausytis, kaip kiti būreliai prie laužo sustoję išpildo savas programas. Mes juokiamės iš „Audrų“ „pliotkų“ ir iš „Senmergų“ dainų, tačiau juokingiausia dalis yra Bernardo vaidinimas. Aš jau seniai esu pastebėjusi, kad visi iš jo juokiasi, ir nesuprantu kodėl. Paklausiu draugų, o jos atsako: „Aš nežinau. Jau gal treji metai, kaip jis į šitą stovyklą eina, ir kiekvienais metais visi iš jo juokiasi.“

Ir dabar mes juokiamės iš jo vaidinimo.

Daug nesikalbame, nes nedrąsu tokioje tamsoje. Tik žiūrime, kaip kibirkštys iš laužo į dangų lekia ir vėl atgal žemėn grįžta. Kartais atrodo, kad žvaigždės į laužą krinta.

Mes dainuojame, ilga prožektorėlių procesija eidamos atgal į savo namą.

— Girdi, kaip varlės kvarkia?

— Labai žemai. Turėtų įstoti į Vyčių chorą, nes ten bosų trūksta.

— Saugokis, neįženk į upelį, kai eisime per lieptą. — Aš taip pavargus. Mano kojos kaip lazdos. Padėkite man įlipti į kalną.

Mes jai padedame, ir pirmutinės įeiname į tamsų savo kambarį. Tamsioje ir gulti ruošiamės. Po mūsų įėjusios mergaitės pradeda triukšmauti:

— Nedega šviesa! Kas atsitiko?

Ateina vadovės.

— Kas yra?

— Kas yra?

— Šviesa nedega. Palaukit, aš suradau elektros dėžutę. Ne, ne ta. Kas daryti? Nėra šviesos.

— Berniukai žinios. Aš jus pašauksiu.

Taip su vadovybės leidimu keturi berniukai įžengia į mergaičių karalystę. Kol jie tvarko šviesą, mergaitės juokiasi ir triukšmauja.

Bet šviesa jau sutvarkyta, ir berniukai greitai išeina. Tyla įsiviešpatuoja mūsų kambaryje, ir mes viena po kitos užmiegame.

— — — — —

— Egle, skubėk. Mes vėl būsim paskutinės prie ežero.

— Ar aš galiu tavo švarkelį apsvilkinti?

— Žinoma.

— Veronika! Vida!

Išsigandusios „senmergės“ ir „audros“ bėga į vidų ir ieško vadovių.

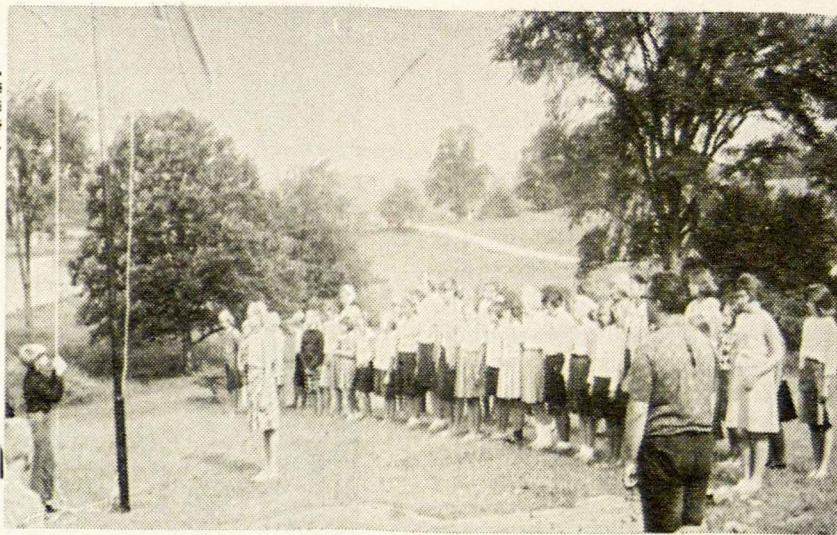
Laima! Gaisras!

Greitai ta žinia po visus kampus pasklinda, ir mergaitės bėga pasižiūrėti.

— Kur?

— Kas dega?

— Matai tuos dūmus? Laukai dega!

Vėlavos pakėlimas Dainavoje

— Labai arti prie mergaičių namo. Galime sudegti.

— Nelaukim gaisrininkų, pačios gesinkim!

— Kam? Leiskime sudegti, — juokauja vienas berniukas.

Bet mergaitės susijaudinusios.

— Sušlapinkime paklodes ir neškimė.

Visi nori kaip nors padėti. Bet atsiranda ir žiopių, kurie pasižiūrėti renkasi, fotografuoja. Vadovai varo juos šalin.

Berniukai su kastuvais apmėto ugny žemėmis, o mergaitės lieja iš kibirų vandenį ir daužo su šlapiom paklodėm.

— Atvažiuo gaisrininkai!

— Per vėlai. Mes jau užgesinom.

Visos linksmos grįžtame į namą. Pasididžiavimas ir pasitikėjimas savimi mūsų veiduose. Ir vėl ruošiamės prie ežero.

— Kaip tas gaisras prasidėjo? Kas nors turėjo uždegti.

Tas klausimas visų galvose. Prie ežero tikrai apie gaisrą ir tešnekama.

Staiga Eglė sako:

— Ko tos vadovės nori? Kur tie vaikai eina?

Aš žiūriu, kad stovyklautojai eina atgal į savo namus. Nueinava prie vadovių ir klausė, kas atsitiko.

— Komendantas įsakė visiems grįžti į salę.

Salėje randame komendantą jau belaukiantį. Kai visi susėda, jis pradeda kalbėti.

— Jūs visi žinote, kad yra neleidžiama rūkyti ar turėti sprogstamųjų medžiagų stovykloje. Kaip jūs jau žinote, šiandien buvo gaisras. Mes neklausiam, kas tai padarė, bet prašysim, kad visi tie, kurie turi cigarečių, degtukų ar sprogstamųjų medžiagų, atiduotų jas vadovams. Kol tai nebus padaryta, niekas negalės eiti maudytis. Viskas.

Berniukai mėgina jį perkalbėti, bet veltui. Pakyla triukšmas.

Mergaitės grįžta į savo namą ir nežino kur dėtis. Mudvi su Egle nueinava į sporto aikštę, bet nesinori žaisti. Visa diena praeina taip liūdnai.

Naktį pakyla didelis vėjas ir pradeda lynoti. Mergaitės klausosi. Niekas tą naktį nebesikalba.

— — — — —

Sekanti diena yra lietinga. Nesvarbu, nes maudytis vistiek negalima. Rašome laiškus ar salėje klausomės muzikos. Kai pragiedrėja, einame į sporto aikštę. Ten yra pelkės, bet jos mums netrukdo linksmi leisti laiką. Mėginame laimėti prieš berniukus tinklinį, bet mums nesiseka. Žaidžiame, kol suskamba varpelis vakarienei.

Tą naktį mergaitės yra linksmos. Yra pasklidęs gandas, kad sekančią dieną maudysimės.

— Žinai, Mirga, jis taip gerai lošia tinklinį, — sako man Eglė.

— Kas?

— Tas berniukas su...

— Nekalbėkit, — pertraukia mus živilė. — Aš manau, kad mes rytoj stovėsime prie vėlavų, nes tik dabar Veronika nuėmė taškų nuo „Audrų“, kadangi jos triukšmavo. Nesikalbėkit ir judėkit, kad ir nuo mūsų taškų neatimtų.

— E, tu su tais savo taškais.

Numojava ranka, bet daugiau nebesikalbava.

— — — — —

Vėlavų pakėlimas. Berniukai išsiriavę vienoje pusėje, o mergaitės kitoje. Komendantas duoda įsakymą: „Lietuvos himnas“. Po kiek laiko: „Ateitininkų himnas“

„Dulkės“ rimtai stovi prie vėlavų. Mėgina rodyti savo pasitenkinimą.

— Mergaičių taškai.

Visos mergaitės sužiūri į Vidą.

— Neužmirštuolės — 10, Undinės — 10, Audros — 0, Senmergės — 5, Dulkės — 40.

Berniukai juokiasi.

— Ramiai! Berniukų taškai: Raganiai — 0, Bevardžiai — 0, Partizanai — 0, Kovas — 5, Žaibas — 10.

Dabar mergaitės juokiasi.

— Mergaitės iškriskit, berniukai pasilikit! — sukomanduoja komendantas.

Mes nueiname pusryčių valgyti, o vargšai berniukai dar turi pastovėti rikiuotėje už neramų stovėjimą laike vėliavų pakėlimo.

— — — — —

— Mirga, ar tu jau žinai, kaip salę papuoši?

— Jau žinau. Tik nežinau, kaip apsirengsiu į šokius eidama. Kaip tu apsirengsi?

— Su baltu sijonu ir su šita blyuska. Kaip tu manai, kokia spalva aš turėčiau lūpas nusidažyti?

— Kodėl reikia dažyti?

— Bus svečių iš Detroito. Gal ir iš Čikagos. Be to, gal tas berniukas su...

Į mudviejų pokalbį įsiterpia Živilė:

— Mirga, aš manau, kad trečiadienį bus kaukių balius. Paprašyk vadovių, kad vėl "Dulkės" galėtų salę puošti. Jei šiandien gražiai išpuoši, gal ir vėl leis. Ir tas būrelis, kuris įdomiausius kostiumus išgalvos, gaus taškų, — pastebi Viktorija.

— Kodėl apie trečiadienį kalbi, kai šiandien tebėra šeštadienis? Ar nori, kad laikas greičiau bėgtų?

Tą dieną mes nesimaudome, nes nenorime sušlapinti plaukus. Visos tik diskutuojame, kaip apsirengti.

Po vakarienės mergaitės padeda viena kitai pasipuošti. Kuri nusima-

no apie šukuosenas, draugėms plaukus šukuoja. Kuri moka akis panašias į Kleopatros padaryti, draugių akis dažo. Ateina laikas eiti žemyn, o vadovės nieko mums nesako. Mat jos pačios pasipuošti dar nespėjo.

Šitie šokiai geriau praeina negu pirmieji, nes kunigas su komendantu saugo duris, neleidžia berniukams pabėgti. Jie nesibaigia dešimtą, kaip planuota buvo, nes stovyklautojai prašo komendantą leisti dar vieną paskutinį šokį pašokti. Tas vienas "paskutinis šokis" virsta į dešimtį "paskutinių šokių". Bet pagaliau ir jie baigiasi, ir mes kalbame naktinę maldą. Pavargusios grįžtame į savo kambarį ir krentame į lovas. Niekas tą vakarą kalbėtis nebenori.

— — — — —

— Žinai, ką mano mamytė dabar daro?

— Gal alsuoja?

— Ji plauna drabužius. Taip, kaip ir mes dabar. Ji visuomet pirmadieniais drabužius plauna.

— Atrodo, kad tu pasiilgai namų.

— Kas pasiilgo namų? — Viktorija grasinančiai pakelia puoduką mulinio vandens.

— Mirga!

Špluš. Vanduo tiesiai į mano veidą.

— Gal dabar nuo pasiilgimo ligos pasveiksi.

— M-m-m, gardu. Kokio skonio tavo muilas?

Visos juokiamės ir toliau plauname drabužius. Staiga Eglė surinka nežmonišku balsu. Mes matome, kaip jos veidas pabala ir akys išsiplečia.

— Kas yra, Egle?

Mes jau labai susirūpinusios.

— Gal širdies priepuolis?

— Ššš, ji kažką sako.

Visos prieiname arčiau, o Eglė drebančiu pirštu rodo į žemę ir šnibžda:

— Voras. Voras. Ai-i-i, voras prabėgo pro mano kojas!

Atsidūstame ir pradedame juoktis. Viktorija jos galvą aplaisto vandeniu. Taip juokiamės, kad atrodo pilvai plyš. O Eglė mėgina teisintis:

— Jis buvo mažas, bet jo kojos buvo apie pėda ilgumo. Ir jis buvo geltonos spalvos.

— Ū-ū-ū! Manėme, kad jau miršti. Žadėjau komendantą pašaukti. Pasirodo, kad vorelis po kojom pasipainiojo. — Živilė žinančiai ir liūdnai linguoja galvą.

Baigiame plauti drabužius ir padžiauname, visą laiką juokdamosi iš Eglės.

— Eglute, eik pailsėti. Turbūt labai pavargusi esi. Ar galvelė skauda?

— Ar kojelė skauda? Tas baisus voras užmynė ir gal net sutraiškė.

— Nėra laiko ilsėtis. Juk pačios žinote, kad reikia ruoštis kaukių baliui, — Eglė mums primena.

Surimtėjame. Kiekviena turime apsirūpinti kostiumu, o kitos dar net nežinome, kaip apsirengsime. Slaptai tariamės, diskutuojame, kad kitos neišgirstų, nesužinotų. Norime nuėjusios į šokius visus nustebinti.

— — — — —

Tą dieną ir antradienį mes tik apie tai ir tegalvojome. Kur tik susitinkame, šnibždamės, juokiamės. Ne mes vienos taip elgiamės: ir kitos mergaitės savo paslaptį išlaikyti stengiasi.

O trečiadienio vakarą visos paslaptys atsidengia. Živilė į salę įžygiuoja drobulėm susivysčiusi, kaip romėnų princesė. Aš esu jos vergė. Eglė su Živilės naktiniais panaši į Kalėdų senelį, bet vaizduoja miegę vaikščiojančią mergaitę. Salėje randame jau visų pašaukimų ir sričių žmones susirinkusius. Yra daug valkatų, du gaisrininkai, du apiplyšę negrai ir net vienuolis. Visos "senmergės" apsirengusios kaip futbolo lošėjai. Viename kampe dvi romėnės šnekasi su žmogumi iš devyniolikto šimtmečio.

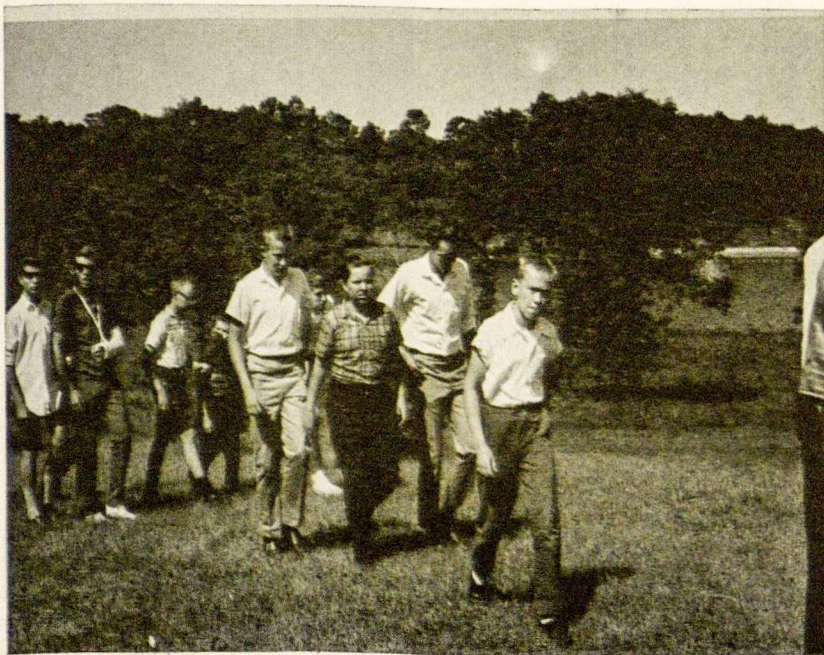
Mes pamatome du berniukus su medžių šakomis kišenėse ir klausiamė:

— Kas tu esi?

— Aš esu medis. Ir jis yra medis. Mudu abu esava miškas.

Šokame. Daug šokame. O kai baigiasi šokiai, visi bėgame naktiečių valgyti. Bijome, kad nepritrūktų bulkių ar pieno.

Grįžusios į savo kambarį, mes mergaitės džiaugiamės, kad linksma buvo. Tik dvi iš mūsų verkia. Berniukai šokę su kitom mergaitėm, ne su jom. Eglė mėgina jas paguosti, bet jai nesiseka. Po kiek laiko ji sako man:

Ėjom ir ėjom ir ėjom ir ėjom...

— Mirga, ar matei, kaip buvo apsi-
sirengęs tas berniukas su...

— Neplepėkit, merginos. Po de-
šimties minučių bus tyla. Jei rasiu
mergaitę ne savo lovoje, nuimsiu taš-
kų.

Mūsų vadovė griežta. Mes tuojau
imame ruoštis į lovą.

Skubėk, Egle, atiduok man nakti-
nius. Saugokis, kad bemiegant voras
per koją neperbėgtų, — sako Živilė.

— Aš šią naktį knarksiu. Tik todėl,
kad tu mane erzini.

— Pasigailėk, prašau!

— Ššš! Vadovė ateina!

— — — — —

— Ar gali būti, kad rytoj jau išva-
žiuosim?

— Nėgalvok apie tai. Tik žiūrėk,
kad nesuklystum skambindama piani-
nu.

Mėlyna's popieriais pritemdytos sa-
lės šviesos apšviečia stovyklautojų
veidus. Paskutinį vakarą jie čia su-
sirinko. Paskutinį vakarą Dainavoje
linksminasi. Salėje matosi ir kai ku-
rių stovyklautojų tėveliai, kurie sa-
vo sūnus ar dukteris rytoj išsiveš.

— Tie būreliai, kurie rytoj stovės
prie vėliavų ir jas pakels, laimės
taškų rungtynes. Kažin kam ta garbė
atiteks? — samprotauja Živilė.

Talentų vakaras trumpas. Po jo
seka šokiai. Dainavoje susipažinę sto-
vyklautojai paskutinį kartą pasikalba,
pašoka. Dvyliką valandą išsiskirsto.

Grįžusios į kambarį, mergaitės liūd-
nom akim apžiūri drauges ir patalpą.
Vadovės leidžia joms tyliai kalbėtis.
Bet jos yra išvargusios, greitai už-
miega.

— Linkiu tau saldžių sapnų, —
paskutinį kartą pašnibžda man Eglė.

— Ačiū. Tu esi labai laiminga, kad
gali čia pasilikti. Nesvarbu, kad tu-
rėsi dirbti.

— — — — —

Sekmadienis. Per mišias salė pilna
kaip prikimšta. Po mišių vėliavų pa-
kėlimas. Nors "dulkėms" tenka garbė
stovėti prie vėliavų, bet jos ta garbe
nelabai tesidžiaugia.

Po pusryčių. Jau kelios mašinos
nuriudėjo nuo kalno ir išvažiavo iš
Dainavos. Mergaičių namas tuštėja.
Jos susikrauna lagaminus ir neša
juos į lauką.

— Egle, tu laiminga esi, kad čia
pasilikti gali, — sakau jai sėdėdama
ant lagamino.

— Ar žinai, kas dar pasiliks? Ogi
tas berniukas su...

— Eikiva paskutinį kartą apžiūrėti
Dainavos.

Eidamos skynėva po gėlę kiekvie-

noje vietoje, kur buvo per tas sa-
vaites kas nors atsitikę. O tiek daug
tų prisiminimų buvo per dvi savaites
prisirinkę. Dabar viskam sudiev...

Grįžusios prie namo, stebiva, kaip
jaunutės ateitininkės kraustosi į mū-
sų vietą. Živilė sako:

— Praeitais metais, kai išvažiavo-
me iš Dainavos, palikome tuščius
namus. Dabar ne.

— Visi lagaminus į autobusus dė-
kit! — ima raginti vadovė. — Greitai
išvažiuosime.

Vadovei ašaros per veidą rieda. Ma-
tau, kad daug mergaičių verkia. Ir
Eglė braukia ašaras.

— Neverk, Eglyte. Tu juk pasilieki.
Ji garsiai pravirksta.

— Man nebus linksma be jūsų, —
sako ji.

Įlipame į autobusą. Jis pasijudi-
na. Eglė valandėlę mus lydi, bet pa-
galiau sustoja. Pravažiuojame didelį
ąžuolą, po kuriuo paskaitų klausė-
me. Kryžkelėje Rūpintojėlį pravažia-
vome. Pro ežerėlį, pro kalną, pro
kankles su užrašu "Dainava". Tik
strėlė dabar jau į kitą pusę rodo.

Paskutinį sykį savo ašarotus žvilgs-
nius metame į Dainavą. Visos tos
naktys ir dienos ten praleistos dabar
jau bėra tik graži prisiminimų filma.

— Sudiev, brangioji Dainava!

STOVYKLOS DIENOS DAINAVOJ

Mes esame Dainavoj. Čia dabar
veikia Vyresniųjų Moksleivių Atei-
tininkų stovykla.

Dainava yra Mičigano valstybėje.
Ji yra prie ežero. Ežero vardas —
Spyglys. Visur aplinkui yra medžiai,
gėlytės, svirpliai ir uodai. Medžiai
lyg sargai stovi, gėlytės lyg balerinos
vėjelyj šoka, svirplių orkestras nuo-
stabiai groja, o uodai kanda, lyg kul-
kos būtų į tavo atsimušusios.

Stovykla yra labai įdomi vieta.
Čia galima maudytis, dalyvauti spor-
te, gerai užvalgyti, dalyvauti progra-
mose, išmokti gražiai dainuoti gra-
žias lietuviškas dainas ir t. t.

Stovyklos vadovai yra geri. Su jais
galima pasikalbėti, pajuokauti ir pa-

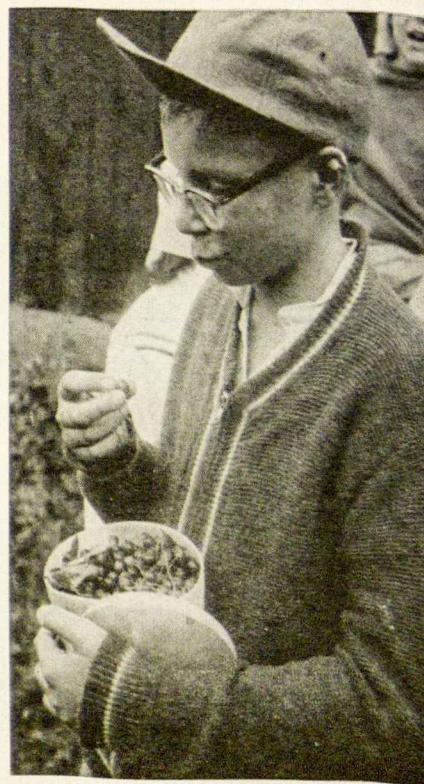
sibarti. Jų švilpukai mums kartais ne-
patinka, bet vadovai juos turi nau-
doti.

Dainavoj galima rasti, tarp kitų
dalykų gryną lietuvišką atmosferą.
Visi čia kalba, arba turėtų kalbėti.
lietuviškai. Altorėlis yra pastatytas,
gal galėtume sakyti, lietuviškas. Au-
ga rūtelės ir ramunėlės.

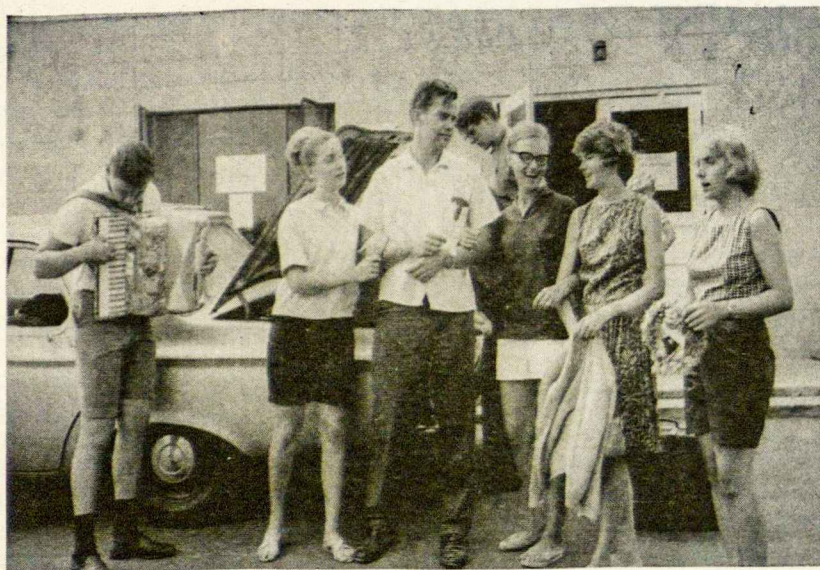
Vienas iš įdomiausių dalykų yra
sportas. Galima žaisti krepšinį, tink-
linį, tenisą, kvadratą ir kitus žaidi-
mus.

Nors dar neilgai esu buvus čia, aš
turiu gerų įspūdžių apie Dainavą, jos
vadovybę, stovyklautojus, gamtą ir
gerus laikus.

Daina Kojelytė

Daug skanių vyšnių!

Padainuosim ir tada važiuosim

Rytuose – Kennebunkport, Maine Įspūdžiai iš ateitininkų moksleivių stovyklos

Pradėjome stovyklauti pirmadienį, rugpiučio 3 dieną. Nedaug stovyklautojų susirinko — tik 21. Dauguma buvo iš Boston, Mass., keli iš Worcester, Mass., Brooklyn, N. Y., Baltimore, Md. ir Montreal, Canada.

Stovyklos vadovybę sudarė: Dvasios vadas — kun. dr. P. Celiešius, P. Pauliukonis, R. Pauliukonis, S. Gedvilaitė, Jūra Garsytė, Antanas Vainius, Jr., Kęstutis Girnius. Stovykloje turėjome net ir radijo stotį WMAS — tai p. P. Pauliukonio pastangų dėka. P. P. Pauliukonis ne tik kad pasirūpino mūsų karine pramogine muzika, bet ir dienomis per garsiakalbį pakaitomis skambėjo lietuvių liaudies dainos ir maršai.

Tuo pačiu metu Tėvų Pranciškonų sodyboje pradėjo stovyklauti ir jūrų skautai. Jau pirmąjį vakarą susipažinome — turėjome susiartinimo pobūvį. Tačiau jau sekančią dieną prasidėjo varžybos sporte. Nereikėjo nei mums, ateitininkams, nei jūrų skautams sudaryti atskiras komandas: kvadrato, krepšinio, futbolo ar tinklinio. Varžės viena stovykla — prieš antrąją. Ir laimėjome! Bendras rezultatas dviejų savaitių varžybų: ateitininkai — 59, jūrų skautai — 26.

Sugyvenome labai darniai. Dienomis varžėmės, vakarais linksminomės ar bendrai laužą kūrėme, lietuviškomis dainomis, satyra, maskaradais bei „vaidinimais“ palydėdami...

Tačiau, ne vien tik sportu ir pasi-

linksminimais buvom užimti... Dvasios Vadas kun. dr. P. Celiešius ne tik įaudinančiai pasakojo apie partizanus, jų pagerbimo vakarą, bet ir nuodugnai aprodė visą Tėvų Pranciškonų sodybą, ypatingą dėmesį atkreipdamas į lietuvių liaudies menu išpuostas koplytėles.

Pirmąją stovyklos dieną Ateitininkų Federacijos Vadas, dr. Juozas Girnius, tarė atidarymo ir pasveikinimo žodį, prilygindamas jauną žmogų gamtoje augančiai gėlei, kuri išskleidžia žiedus greičiau, tuo tarpu pilnutiniam žmogaus asmenybės išsivystymui reikia ne tik daugiau laiko, bet ir pastangų. Susikaupimo dieną pravedė p. O. Girnui-vienė ir kun. dr. P. Celiešius. Dainavimo valandėlėmis vadovavo Jūra Garsytė. Turėjome literatūros vakarą. Turėjome eilę paskaitų: p. A. Mažiulio apie K. Donelaitį, kompozitoriaus J. Kacinsko apie liaudies muziką, p. Pauliukon'o apie spaudos draudimą Lietuvoje ir jos įvertinimą, rašytojo — dramaturgo A. Landsbergio apie dramą ir Dr. V. Giriūnienės apie dantų priežiūrą. Kada nebūdavo paskaitų, tekdavo rašyti rašinėlius. Dailaus rašymo konkursą laimėjo: 1 vietą — Rita Vainiūtė, 2 vietą — Saulius Girnius, 3 vietą — Eglė Pauliukonytė. Nors ir su pilnomis adresų knygutėmis, tačiau išsiskirstėme nelinksmi, nes norėjome pasilikti... dar dvi savaites!

Dalia Jasaitytė

(Bostono Maironio vardo kuopos ateitininkų moksleivių pirmininkė)

DAINAVOS

PRISIMINIMAI

VYTAUTAS BELEŠKA

Kai kas nors pasako žodį „stovykla“, tai man galvoje kyla milijonas minčių: tai užsiėmimai, tai vakaro programos, tai geri vadovai, tai supykę — milijonas minčių. Tiesiog sapnas ta stovykla. Galvoje toliau kvadratas, maudymasis, naktys, laužai. Kai atsimeni smagius dalykus, tai svajoji apie kitų metų stovyklą — ar laimės mūsų būrelis kvadrato turnyrą, kurio mes šiemet nelaimėjome, ar bus šiltas Spygliaus ežero vanduo, ar naktys bus tokios smagios, kaip buvo šiemet, ypač kai buvo laužai.

Galvojant negalima pamiršti ir rimtų dalykų: partizanų vakarą, per kurį mes buvome rimti ir ėjome su žvakėmis; kasdienines mišias, per kurias meldėmės visi kartu ir atsaikinėjome kunigui lotyniškai; vakaro maldas, per kurias prisiminėm visos dienos darbus.

Toliau begalvodamas prisimenu visą ilgą dieną. Iš ryto, kai miegi ir saldžiai sapnuoji, sušvilpia švilpukas ir turi keltis. Dar pusiau miegi, kai nueini mankštą daryti, bet kai pradedi sportuoti, tai tikrai pabundi. Po mankštos eini mišų išklausyti ir pasimelsti. Paskui jau būni labai išalkęs, bet dar turi palaukti, kol būrelis, pereitą dieną surinkęs daugiausia taškų, pakels vėlavą. Tada būna pusryčiai ir daug labai išalkusių vaikų juos greit suvalgo. Apsitvarkę einam maudytis. Ir kaip smagu yra maudytis! Vanduo toks šiltas, pilnas draugų! Bet ežere taip greit laikas praeina ir reikia eit pietų. Pavalgę ir paįsėje vėl rikiuote į Spyglį. Bet kai mada'si, tai labai išalksti, todėl būna pavakariai. Po pietų ir bulkutės bėgi sportuoti — tai kvadratą

žaidi, tai krepšinį, tai beisbolą, tai orinį. Vis yra kas nors per sportą veikti ir norėtum sportuoti ir sportuoti ir sportuoti, bet štai švilpia jau vakarienei. Po vakarienos, himnai skambant, nuleidžiame vėliavą. Tada ruošiamės vakaro programai. Ji būna įvairi: filmai, vaidinimai, polka su ragučiais, kaukių balius, laužai... Po vakarinės programos visi pavalgo naktpiečius, sukalba vakaro maldas ir eina gulti. Bet daug kas negali užmigti, nes jie galvoja apie visą praėjusią dieną. Staiga bumpt pagalvė kam nors į galvą... bumpt atgal, ir prasideda pagalvių karas! Bet mes turime saugotis, kad vadovai apie jį nesužinotų, nes jei sužinotų, tuoj būtų naktinė mankšta.

JAUNI DRAUGAI

SENŲ DRAUGŲ

STOVYKLOJ

J. Radvilaitė

MANO STEBĖJIMAI

Kristina Galvydytė

Aš esu maža musytė ir mačiau daug nuostabių dalykų Dainavoj. Man buvo sunku visur įlįsti, bet kur galėjau ten įlindau pasiklausyti ir apsižiūrėti.

Nulindau daug sykių pas stovyklautojus, kai jie valgydavo. Viską pamačiusi, pagaliau nusprendžiau, kad visiems labiausiai patinka tas valgymas. Visi taip greit susirinko (nereikėjo komendantui net sušaukt visus) ir po maldos visi valgė taip skaniai ir gardžiai. Tik aš negalėjau suprasti, kodėl tiek daug vaikų bėdavojo, kad svorio numetė. Tikriausiai tas atsitiko, nes visi taip linksmi sportavo ir mielai mankštą darydavo visada. Negalėjo būti, kad valgymas buvo prastas, nes jis visiems buvo toks skanus ir visi valgydavo, ką tik pasigriebdavo.

Nusprendžiau irgi, kad stovyklautojams labai patiko komendantas.

Kai pamatydavo jį ateinantį, tuojau visi bėgdavo prie jo. Ir kai kalbėdavo apie jį tarp savęs, tai tik su didele meile ir gražiais žodžiais. Dainuodavo gražias dainas apie jį, nors kada-ne-kada įlisdavo tokie žodžiai, kaip "indų plovėjas". Bet vis dėlto visi labai mylėjo "Cookie".

Vieną sykį pasisekė man įskristi į virtuvę ir mačiau tris mergytes indus šluostančias. Pasirodė, kad indų plovėjas pasigadino ir turėjo jos pačios plauti. Buvo nuostabu, su koku malonumu jos plovė juos. Iš tikrųjų tai buvo pavyzdingos stovyklautojos.

Pasakyčiau jums daug daugiau, bet matau, kad kažkas mane gauja ir gal net bando užmušt. Turiu greitai išskristi. Bet atsiminkite, kad aš esu maža musytė, ir ne stovyklautoja.

Visa nelaimė atsitiko, kai vieną popietę, besėdint prie Spygliaus ir besikalbant su jaunais bei būsimais tėveliais vaikų literatūros pagerinimo klausimu, tyliai prislinko dr. Pikūnas ir prašo, kad porą sakinių apie šią stovyklą parašyčiau Ateitin. Sakau sau, kodėl tas Dievas man taip keršija? Neseniai baigiau darbą, atvažiavau į Dainavą poilsui, niekur per daug nesikišu, kad neprigriebtų kokiom pareigom, o čia ir vėl pakvipo darbu. Atsisakyti lyg ir nepatogu. Nejaugi sakysi, kad rašyti nemoki; beveik būtų melas. O be to, nors ir nemokėčiau rašyti, šiuo momentu tikrai neprisipažinčiau, nes tie patys jauniausieji sendraugiai kaip Vytukas Keblys, Danutė Balčiūnaitė, Rūta Staniškytė ir kiti plyštų iš juoko. Populiariausią priežastį duot, kad laiko neturiu, irgi būtų nei šis, nei tas, nes priešais mane sėdi Arūnas su Aušrele, jauni ponai Barzdukai, komendantas Keblys su žmona ir kiti rimti žmonės ir visi liudinkai, kad nieko per daug nedarau, o tik džiaugiuos jaunyste...

Tai va, kad nebūtų per daug laisvos kūrybos, dabar sėdžiu ir galvą suku, mėgindama atsiminti, kas toj stovykloje dėjosi ir kas ne. Turėčiau prisipažinti, kad jaučiaus atstovaujanti ten vaikų darželį, bet iš kitos pusės nesvietiškai geras jausmas taip atjaunėt čia, kai studentų stovyk-

loj pasijunti tartum iš senelių prie-
glaudos.

Stovyklų buvo daug kalbama, tiek paskaitų formoj, tiek diskusijų, apie visuotinį Bažnyčios suvažiavimą ir liturginį atsinaujinimą. Turbūt niekas taip nesukrėtė vyresniosios kartos, kaip dr. Liulevičiaus paskaitoj pora šviežių minčių ir vienas gyvas pavyzdys, kaip ji siaubas paėmė, kai pamatė vaikutį, einantį prie Komuni-
jos kalbantį rožančių. Beveik ta pa-
ti mintis tik gal kitam pavidale buvo
iškelta dr. Vyganto paskaitoj apie
pasaulietį Bažnyčioj. Ir vėl sukre-
čianti reakcija. Truko gan ilgokai,
kol liaudis išsiaiškino, kad rožančius
nėra koks nors blogas įrankis (gal
tik būdas žmonėms išmokyti murmėti
vieną, o galvoti visai apie ką kitą),
tačiau jo vartojimas mišiose visai
ne vietoj.

Skirmunto Radvilos polemėnė pa-
skaita, liečianti katalikiškąją lietu-
vių spaudą, beveik iššaukė sukilimą.
Vėl pasirodė didelė vyresniųjų ten-
dencija pasitenkinti ką turim, tačiau
jaunesnieji, kuriems artima geresnė
amerikoniška spauda, šaukte šaukė.
Sako — pasigendami dienraščiuose
nuomonių apie šių dienų opius klau-
simus.

Buvo ir kitų paskaitų, kurios pa-
liko įspūdį tik dėl to, kad jų auto-
rių nebuvo. Gal rengėjai kitais me-
tais surinks visą eilę paskaitų ir per

klaidą stovyklų atsiradusiems žy-
miams oratoriams teks jas skaityti ir
diskusijas praveisti. Būtų savotiškai
dirbtinos diskusijos toks pilstymas iš
tuščio į nepilną. Iš tikro nieko naujo
ir gal visai gerai praeitų.

Tarp kitko nežinojau, kad kai ku-
rie vyresnieji sendraugiai tokie man-
dagūs. Diskusijų metu kiekvienas,
prieš aiškiai pateikiant klausimą,
jautė griežtą pareigą padėkoti prele-
gentui už tokią gražią ir įdomią pa-
skaitą.

Ko daugiausia pasigedau stovyk-
lų, tai tokio paprasto gyvumo. Re-
tai kada prisidėdavo stovyklautojai
prie dainavimo, nors ir akordeonis-
tas vidury savaitės buvo iš Detroi-
to atgabentas. Gal čia reik atsižvelg-
ti, kad ne studentų stovykla, ir žmo-
nės jau nebeužsiiminėja triukšmo
kėlimu. Vakarinės programos taip
pat per daug ūpo nesistengė pakel-
ti. Tautinių šokių vakaras su Ingrida
priešaky gerai praėjo, tik gaila, kad
buvo daugiau stebėtojų kaip šokėjų.
Kiti šokių vakarai gal irgi nebloggerai
praeitų, jei 24-į valandų veikėjai
tuo pačiu laiku neorganizuotų dis-
kusijų salės kampe, sprendžiant pa-
sauliui gresiančias problemas.

Gal ir per daug pesimistiškai api-
būdinau. (Matot, už tokį šmeižimą
sąžinę graužia.) Buvo ir nenusėdin-
tiems progos pasireikšti ir tai ne ki-
tur, kaip sporto aikštėj. Nebūtų tiks-

lu nepaminti tų tinklinio rungtynių
tarp gausios Barzdukų giminės ir
Pasaulio. Vienu momentu atrodė,
lyg Pasaulis sugrius, bet paskui taip
supylė garsiąją giminę, kuri nepa-
prastai savo jėgomis pasitikėjo, kad
net graudu pasidarė. Gandai paskli-
do, kad Pasaulio rinktinę siųs į
Australiją, bet atrodo dar niekas nie-
kur neišvažiavo, turbūt lėšų stinga.

Kas labai praturtino visą stovyk-
lą, tai meno paroda ir paskutinės
dienos literatūros vakaras. Tai bu-
vo dvasią keliantieji elementai.

Bendrai paėmus, jaunieji sendrau-
giai stovyklų pasirodė priklausan-
tys pažangiųjų grupei, ar tai liestų
liturginį atsinaujinimą, lietuviškąją
spaudą, ar ką kitą. Čia tikrai nieko
naujo. Turbūt nuo akmeninio am-
žiaus kiekviena jaunesnė generacija
pasirodė progresyvesnė už buvusią.
Būtų beveik nenormalu, jei įvyktų
kada nors atvirkščiai.

Rekomenduočiau sendraugių sto-
vyklą visiems, kuriuos žavi Daina-
vos gaivinanti gamta, avangardinės
mintys bei naujos pažintys su žmo-
nėmis, apie kuriuos teko girdėti, bet
niekad žodžiais neapersimėsi. Kitais
metais būt gerai, jei atvažiuotų dau-
giau jaunų sendraugių frontą palai-
kyt. Duodu garantiją, kad patiks vėl
sugrįžti ir praleisti laiką su senais
draugais.

BENDRINĖ STUDIJŲ SAVAITĖ

Stebint mūsų baigiančius studen-
tus, negalime prabėgomis praeiti pro
faktą, kad didelė dauguma baigu-
sių prapuola lietuviškam gyvenimui.
Nesiimu čia nagrinėti šito apgailė-
tino stovio priežasčių, bet trumpai
apibūdinsiu vieną bandymą gal bent
dalinai šį klausimą spręsti. Šis ban-
dymas buvo suruošimas bendros
akademinės savaitės taikytos univer-
sitetą baigusiems.

Šiai stovyklai mintis iškilo kele-
tai chicagiečių, kurie paskiau ir su-
darė komitetą projektui įvykdyti.
Rengimo komiteto sąstatas apėmė
visus mūsų pagrindinius ideologi-
nius susiskirstymus, ir jau iš pat pra-
džių visi jautė tokios stovyklos rei-
kalingumą. Pateikęs projektą ALB
pirmininkui J. Jasaičiui, buvo gau-
tas nepaprastai nuoširdus ir entu-
ziastiškas pritarimas bei išipareigo-
jimas jį remti, ir taip po metų pla-

navimo stovykla virto realybe.

Studijinė savaitės programa buvo
stipri; kasdien išklausydavome bent
vieną gerai paruoštą paskaitą. Tik
pasigedau aktyvesnio jaunųjų aka-
demikų įsijungimo į diskusijas. Va-
karų programos buvo stovyklos silp-
noji pusė, bet N. Martinaitytės ir
J. Kelečiaus dramos rečitalis atpir-
ko visus nedateklus. Reikia taip
pat padėkoti ateitininkų sendraugių
stovyklos rengėjams, kurie maloniai
sutiko palikti meno parodą.

Žvelgiant į stovyklą vertinančiu
žvilgsniu, manau reiktų iškelti keletą
minčių. Stovyklautojų netrūko, bet
dauguma suvažiavo tik savaitgaliui.
Jeigu taip rengti tokį susibūrimą atei-
tyje, tai gal užtektų ilgo savaitgaliu.
Girdėjosi taip pat keletas balsų, kad
ateityje turėtų susiburti ne atskiri
individa, bet atvažiuojantys savo
organizacijos vardu, ir savaitės bė-

gyje skirti laiko atskiroms organi-
zacijoms savo šeimyninius klau-
simus spręsti. Būtų galima leisti į
diskusijas apie įvairias galimybes, ta-
čiau viena reikia pabrėžti, kad daly-
vavusių nuomone stovykla pasisekė
ir daug kas pageidavo panašios se-
kančiais metais.

Kaip pas mus įprasta, turbūt ir
dabar daugelis klaus apie tokios sto-
vyklos gilią prasmę ir augštus tiks-
lus, ir jai užsibaigus lauks sparnuotų
žodžių apie nepaprastą pasisėkimą
ir milžiniškus atsiekimus. To neda-
rysiu, nes tai bevertis dalykas.
Dirbkime ir leiskime istorikams ver-
tinti mūsų atsiekimus ir neatsieki-
mus. Stovykla sutraukė žmonių,
kurie susipažino vieni su kitais, pa-
sidalino mintimis ir pabendravo ir,
mano galvai, čia glūdi stovyklos
įprasminimas ir jos pateisinimas.

Rimas Rudys

Į WASHINGTONĄ

Kolonos ir alėjos. Balti marmuriniai stulpai iškilmingai puošia pastatus. Plačios mašinomis knibždančios gatvės, apsuptos žaliais bulvarais. Skersai viena kitos einančios alėjos, sudarančios dešimtis kvadratinų, apskritų ir trikampių miesto aikščių, kur grakščiai šoka vanduo iš fontanų ir išdidžiai stovi praeities paminklai. Mėnulinės ir adatinės pastatų viršūnės. Čia kupolos sėdi ant kalniukų, o ten smailios viršūnės dangų praduria.

Tai Washingtono, Amerikos sostinės, vaizdas.

* * *

Birželio 25 d., ketvirtadienį, išvažiavome anksti rytmetį iš namų. Šoferis, du senyvi ponai, Danguolė, Audronė ir aš. Su visais lagaminais šiaip taip sutilpome į "station wagon'ą". Galva buvo pilna vakarykščių nuotykių iš mokyklos užbaigtuvių, buvo apie ką galvoti, tai nemaniau turėsimi iš nuobodžio mirti važiuodama visą dieną automobiliu.

Važiavome per Indiana, Ohio, Pennsylvania ir Maryland. Indiana ir Ohio labai panašios į Illinois. Lygumos ir lygumos, jokio kalniuko. Pennsylvania ir Maryland kaip pasakų šalys: kalnai, kalniukai, o jų pakalnėse maži namukai. Pakalnėse kaikur raudonos uolos kyšojo iš tų kalnų. Artėjant prie Washington'o vaizdai vis gražėjo.

Mūsų šoferis buvo tikras Herkulis. Dvylika valandų tą dieną vairavo — ir nepavargo. Ir valgė kaip koks graikų Panas. Pasiima vynuogių kekę į vieną ranką, su antrąja vairuodamas, ir su dantimis skina po vieną uogą nuo iškeltos kekės. O obuolį per kelias sekundes suvalgo. Obuolį ir šerdi. Gerai, kad draugės turėjo daug vaisių įsidėjusios, kitaip tas milžinas būtų gal vairą pradėjęs valgyti.

* * *

Penkiasdešimt mylių nuo savo kecionės galo sustojome motelyje. Pirmas kartas mano gyvenime, kad buvau motelyje arba viešbutyje. Kadangi namie televizijos neturime, tai aš tuojau ją čia atsisukau. Bet ne-veikė.

Draugės skaitė ant stalelio padėtą mormonų bibliją, o aš tvarkiau savo lagaminą. Mano nelaimei, o gal draugių juokui, įkrito bliuskutė į vandens pripiltą praustuve. Turėjau šlapį su savim vežtis čemodane.

Buvome linksmoje nuotaikoje, tai nutarėme pavaikščioti po miestelį. Buvo 11 valanda nakties. Audronė dar norėjo "šampū" nusipirkti.

Šaligatvių beveik visai nebuvo. Vaikščiojome gatvės viduriu. Krautuvės buvo uždarytos. Danguolė su Audrone dar sveikinosi su automobiliais, o man jau graužė sąžinė, kad negerai padarėm nepasisakydamos savo globėjui šoferiui.

Štai — duoda mums signalą dar vienas automobilis. Žiūrim — viduje sėdi mūsų šoferis. Be batų ir susivėlusiais plaukais. Tikrai mus baimė apėmė. Ar jis taip labai buvo išsigandęs, kai mūsų motelyje nerado? Į automobilį susėdusios dar važdavome į krautuves, bet beveik visą kelią tylėjome.

* * *

Penktadienio rytą, kai dar visas pasaulis tebemiegojo, mes išvažiavome. Dabar kelionė buvo įdomesnė, nes visą laiką žvalgėmės kelio rodyklių į Washington'ą. Nė nepastebėjau, kaip įvažiuavome į tą pasaulinio garso miestą.

Pirmas žymesnis Washington'e pamatytas pastatas buvo katedra. Sakoma, kad tik keturios katedros pasaulyje tesančios už ją didesnės. Pastatyta gotiniame stiliuje. Atrodė, kaip kokio karalaičio pilis. Viduje kelios dešimtys koplyčių. Net ir muziejus toje katedroje besąs. Girdėjau, kad tai bažnyčia visų religijų. Žmonės visų tikėjimų gali ateiti čia melstis. Ji man padarė didžiausią įspūdį Washington'e.

Iš katedros važiavome į viešbutį. Ten mes mergaitės gavome miegamąjį ir salioną. Aš turėjau mažą lovėlę salione, o draugės apsigyveno miegamajame. Kambariai buvo labai dideli, todėl mes jautėmės kaip milijonierės. Tik, kadangi per anksti buvome atvažiavusios, tebebuvo jie nesusitvarkyti.

* * *

Apsitvarkiusios važiavome į Lietuvos kongresą Shoreham viešbutyje. Užsiregistravusios gavome po ženkliuką ir programą. Ženkliuko kairėje buvo kongreso rūmai. Viduryje įrašas: "Please help us to regain freedom for Lithuania. Lithuanian Congress, Washington, D.C., June 26-28, 1964, Lithuanian American Council, Inc." Dešiniam viršutiniame kampe Lietuvos trispalvė, o po vėliava mano vardas ir pavardė ir mano gyvenamas miestas. Viskas Gedinio stulpų fone.

Truputį nusivyliau peržvelgus programą. Nė vieno žodžio nebuvo joje lietuviškai. Net lietuviškos pavardės su angliškais galūnėmis.

Kongreso atidarymas nebuvo įspūdingas. Iškilmingumą gadino pirmininko po nosimi burbama anglų kalba. Po to vėl kažkoks nesusipratimas — buvo išvardintas prezidentas, bet jo visai nesimatė priekyje susirinkusiųjų.

Senatorius Paul H. Douglas stengėsi būti draugiškas, bet kalbėjo apie nieko bendra su Lietuvos išlaisvinimu neturinčius reikalus — apie pensijas. Bet vistiek įdomiai jis kalbėjo, nors ir ne į temą.

Dar pirmam posėdžiui nepasibaigus mes išėjome. Norėjome dar pamatyti įdomesnes Washington'o vietas.

* * *

Pirmiausia važiavome prie George Washington paminklo. Buvome su tautiniais rūbais, tad visi žmonės žiūrėjo į mus ir teiravosi iš kur esame. Aš atsakydavau, kad iš Chicago. Galėjo pamanyti, kad Chicago yra keistas miestas, jei ten žmonės tokius rūbus dėvi. Net paminklo prižiūrėtojas veltui mus įleido.

Po to važiavome prie Lincolno paminklo. Čia fotografavomės. Taip pat ir amerikantai mus fotografavo. Susitikome tokį įdomų meksikietį, kuris tik ispaniškai kalbėti temokėjo. Audronė viena su juo šnekėjosi. Jis jai pasakojo, kaip aplink pasaulį keliaujas, kaip negalįs susišnekėti angliškai, kaip brolio sūnus jį negru vadinąs, nes jis esąs labai įdegęs saule, ir t.t. ir t.t. Nufotografavęs jis

dar davė mums po pinigą iš Peru.

Valstybės rūmų iš vidaus neteko pamatyti. Jau buvo jie uždaryti. Pasišnekučijavusios su policininku ir pavaikščiojusios apie rūmus iš lauko, važiovome prie Jeffersono paminklo ir į Baltuosius Rūmus.

Parvažiavusios į viešbutį dienos įspūdžiais dalinomės, televiziją žiūrėjome ir tvarkėmės eiti gulti. Aš greitai užmigau, nes buvau dienos įvykių išvarginta.

* * *

Šeštadienio rytą mane pažadino draugių triukšmas. Fotelyje susėdusios aplinkui besisukančios, ant langų bekabą drabužiai, paveikslai besą asloje, o baldai sukeisti. Norėjusios mane išgąsdinti. Visą naktį nemiegojusios, išdykavusios.

Pusryčius pavalgiusios ruošiamės važiuoti į Taras Ševčenkos paminklo atdengimą.

Taras Ševčenko buvo didelis ukrainiečių poetas. Jis parodė ukrainiečiams, kad jie yra tauta, skirtinga nuo rusų tautos. Jo raštai šaukė ukrainiečius ir visą pasaulį kovoti dėl laisvės ir teisybės. Ukrainiečiams jis toks brangus, kaip mums Maironis.

Parade lietuvių buvo šeši. Viduryje ėjo mūsų šoferis su vainiku. Vainikas buvo papuoštas Gedimino stulpais ir ukrainiečių emblema. Kelias valandas mes vargome darydami tą vainiką. Šoferio dešinėje ėjau aš. Iš kraštų ėjo vėliavnešiai su baltais švarkais ir tautiniais kaklaraiščiais. Jie nešė Amerikos ir Lietuvos vėliavas. Vėliavų kampus nešė Audronė ir Danguolė, abi tautiniais rūbais pasipuošusios.

Eisena buvo nepaprastai ilga. Turbūt dalyvavo joje apie 100,000 žmonių. Gal ir daugiau. Iš viešbučių ir namų langų žmonės žiūrėjo į eisena.

Buvo matyti, kad jie nesuprato, ką ta eisena reiškia. Fotografai kiekvieniame žingsnyje kaip iš žemės atsirasdavo ir pradėdavo fotografuoti. Mus lietuvius turbūt daugiausia fotografavo, nes mes gražiausiai atrodėme. Jautėmės kaip kino žvaigždės. Ant šaligatvių stovintieji žmonės mums praeinant plojo. O jau tą patį vakarą Washington'o laikraščių pirmuose puslapiuose buvo mūsų nuotraukos.

Diena buvo šilta, su tautiniais rūbais buvo neįmoniška karšta. Saulė savo spinduliais badė žmonėms galvas taip, kad ne vienas net svaigti ėmė. Laimei, man pačiai jėgų pakako prieš tą karštį atsilaikyti.

Prie paminklo sustojome arti. Beveik visų kalbėtojų nugaras matėme. Tačiau aš niekaip negalėjau pamatyti Eisenhower'io, svarbiausio tų iškilmų kalbėtojo. Nors buvau tik apie penkias pėdas nuo jo, tegirdėjau tik jo balsą, nes paminklo dalis užstojo man jį patį. O policininkai labai atidžiai žiūrėjo, kad niekas neprieitų prie jo arčiau.

O kokia grūstis buvo! Buvome kaip duonos kepalai pečiuje, išrūgę nuo nuovargio ir iškepę nuo saulės. Kitos ponios jau nusivilkdinėjo kikičius. Būtų buvę lengviau, jeigu būtų buvę galima atsigerti. Bet visi gėrimai buvo išparduoti. Nė ledų nebebuvo galima gauti. Prekybininkai gerai pasipelnė tą dieną.

* * *

Tą vakarą buvome Lietuvių kongreso bankete. Man pačiai įdomu buvo stebėti ilgas ponių sukneles. Vėsi labai pasipuošę buvo. Prie garbės stalo sėdėjo garbės svečiai. Vienas kalbėtojas labai šūkavo. Kadangi mūsų stalas buvo prie pat garsialabio, jo kalba mums juokingai skambėjo. Kai tik jis sušukdavo, mes krūptelėdavome.

Po banketo buvo šokiai. Buvau pavargusi, pažįstamų berniukų nė vieno nebuvo, todėl tik pusvalandį šokiuose tepabuvusi važiovau į savo viešbutį. Draugės pasiliko.

Grįžusi į viešbutį atsiguliau į lovą ir žiūrėjau televiziją kol draugės parėjo. Namie mes televizijos neturime, todėl čia norėjau gerai prisiziūrėti.

Draugės grįžusios papasakojo, kaip joms labai įdomu buvę šokiuose, kaip su kažkokiu ukrainiečiu susipažinusios ir buvusios į jų šokius nuvažiavusios. Pasakojo daug, bet pagaliau pasakojimą užbaigė, pasidare tylu, ir mes užmigome.

* * *

Sekmadienio rytą susitvarkėme lagaminus. Išsiaiškinusios, kaip grįšime namo, važiovome dar į bažnyčią.

Pirma nuvažiovome į Nekalto Prasiidėjimo bažnyčią. Čia mes ją tik apžiūrėjome. Įdomu buvo pamatyti švento Kazimiero paveikslą, išpaisytą ant lenkų koplyčios lubų. Turbūt ir jie tą šventąjį savinasi.

Mišioms nuvažiovome į pranciškonų vienuolyną. Altorius viduryje bažnyčios, kryžius kabo nuo lubų. Šis vienuolynas turi katakombas, bet man nebeteko jas pamatyti.

Po mišių dar nuvažiovome į Arlingtono kapines. Paminklai visi maži. Ir prezidento Kennedy kapo paminklas visai mažytis. Jo kapas neįspūdingoje vietoje. Aptvertas tvorele. Čia pat ir Kennedy dviejų vaikų kapai. Prie vartukų stovi du uniformuoti karininkai. Jie kas valandą įneša prie kapo po vainiką.

Dabar važiovome atgal į viešbutį. Prieš išvažiuojant iš Washington'o aš dar užsisakiau sočius pietus, kad neišalkčiau kelionėje. Paskui atsiveikinau su draugėmis ir važiovau į autobusų stotį. Taip ir buvo su diev Washington'ui.

ADMINISTRACIJOS PRANEŠIMAI

I. Garbės Prenumeratoriai

Kun. Pr. Bajerčius (Mahanoy City),
S. Leimonas (Washington, D. C.).

II. Užsakę "ATEITI" užsienio moksleivijai:

J. Kaknevičius (Toronto) — \$3.00,
A. Gečys (Philadelphia) — \$3.00,
Dr. V. Dambrava (Springfield, Va) — \$3.00,
Z. Kalvaitienė (Canoga Park, Cal) — \$3.00,

K. Cincius (Toronto) — \$3.00
V. Krištoaitytė (Chicago) — \$3.00.

III. Aukojo "Ateičiai" paremti:

Korp! GAJA (Chicago) — \$100.00,
A. Vaičiulaitis (Washington, D. C.) — \$10.00,
N. Umbrazaitė (Brooklyn) — \$5.00,
Po \$2.00 aukoko:
V. Keraminas (Woodhaven),
Saulius Kizis (Windsor, Ont.),
O. Pabedinskaitė (Toronto),
L. Švėgždaitė (Toronto),

Silv. Čepas (Toronto),
Stefa Petraitienė (Toronto).
Po \$1.00 aukoko:
A. Bušinskaitė (Toronto),
P. Bražukas (Toronto),
B. Sakalas (Toronto),
S. Paulauskaitė (Chicago).

Garbės prenumeratoriams, užsakiusiems "Ateitį" užsienio moksleivijai ir aukojusiems "Ateičiai" paremti nuoširdžiai dėkoja

"Ateities" administracija

